

VESTAGDERMUSEET

ÅRSMELDING 2023

VESTAGDERMUSEET

VI FORTELLER DIN HISTORIE

Vest-Agder-museet skal gjennom bevaring, forskning, formidling og fornying gi publikum gode opplevelser og ny innsikt om livet i regionen.

Vest-Agder-museet skal organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kunst- og kulturhistorien i vestre del av Agder.

Museet har ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som gjennom avtaler er en del av det konsoliderte museet.

Vi skal bidra til at befolkningen i fylket får et godt museumstilbud, og at det legges til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet. Museet skal også gi faglig bistand til andre museer eller samlinger som ikke er med i den konsoliderte enheten.

Alt museets arbeid skal utføres i samsvar med ICOMs etiske regelverk.

Forsidefoto: Tussa på tunet, Kristiansand museum.

Innhold

Direktøren har ordet.....	4
Høydepunkter 2023.....	6
Årsmelding fra Vest-Agder-museet.....	8
Faglige prioriteringer	38
Besøkstall.....	42
Relevant formidling.....	43
Pedagogisk virksomhet.....	43
Nye utstillinger.....	45
Digital formidling og kommunikasjon	47
Arrangementer 2023.....	49
Markedsarbeid.....	58
Helhetlig samlingsforvaltning	59
Trygg ivaretaking.....	62
Fotosamlingene/Agderbilder.no	62
Nytt fellesmagasin i Vest-Agder-museet.....	62
Bygningsvern og vedlikehold ved avdelingene.....	63
Solid kunnskapsproduksjon.....	66
Aktiv samhandling.....	67
Internasjonalt nivå.....	67
Nasjonalt nivå.....	68
Regionalt og lokalt nivå	69
Frivillighet.....	70
Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer.....	71

Direktøren har ordet

Vest-Agder-museet er en viktig aktør innen bevaring, forskning og formidling – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Vi mener at museum skapes i møtet mellom mennesker – derfor er vårt slagord: «Vi forteller din historie»

En av de store begivenhetene i 2023 var åpningen av Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal. Det nye senteret samler det frivillige miljøet i Mandals Trebåt- og Motorforening, verksteds- og delelagervirksomheten til Marna motor og Vest-Agder-museet/Mandal museums formidling av byens industrihistorie. I museets arbeid har flere tidligere og nåværende ansatte i industribedriftene i Mandal bidratt.

Museet får ofte tilbud om nye gjenstander til samlingene. Selv om vi av plasshensyn må være restriktive på hva som tas inn, er det samtidig viktig at nye historier dokumenteres og tas vare på for fremtiden. Museet har fokus ikke bare på gjenstandene i seg selv, men også hva de kan fortelle om levde liv – og historien bak gjenstandene. Historie skapes hver dag, og museet har derfor en egen gruppe som samler inn gjenstander fra vår samtid.

Siden 2019 har Vest-Agder-museet ledet det delvis EU-finansierte prosjektet «Identity on the Line». Prosjektet har arbeidet med langtidskonsekvenser av familiehemmeligheter og det å ikke snakke om traumatiske eller vanskelige hendelser. I prosjektet har sju land samarbeidet og intervjuet 164 personer. Da prosjektet avsluttet høsten 2023, hadde 193 000 personer besøkt de ulike utstillingene, og hele 195,7 millioner hadde hørt om prosjektet gjennom aviser, tv, radio og sosiale medier.

Vest-Agder-museet avsluttet 2023 med ny publikumsrekord. Da nådde vi den magiske grensen på 150 000! Det er gledelig at besøket går opp hvert år. Det viser at vi både har en fast skare av ivrige museumsbrukere, samtidig som stadig nye besøkende også blir klar over oss.

Verden står overfor flere store utfordringer, hvor klima er den største. Vest-Agder-museet har fokus på bærekraft og vil gjøre vår del av arbeidet mot en grønnere hverdag. Vi mener museene i seg selv, det å skape attraksjoner av det eksisterende, er et viktig bidrag. Tidligere tiders kunnskap om å reparere i stedet for å kjøpe nytt er ikke bare viktig å formidle. Det er også en fundamental del av museets virksomhet. I våre utstillinger og byggeprosjekter skal vi undersøke løsninger for gjenbruk, og i overgangen til 2024 er vi i gang med flere prosjekter som utforsker mulighetene for å gjøre enøktiltak i fredede bygg og anlegg.

Nytt museumsbygg på Odderøya er viktig for å kunne videreutvikle inkluderingsarbeidet og skape en arena for samhandling med andre aktører – ikke minst de frivillige miljøene. Også her er bærekraft i fokus, og Enova har bidratt med støtte til et prosjekt for å se på bruk av «gjenbrukstre». Nå er lokal og regional finansiering på plass, og i 2023 kom staten med midler til den flytende utstillingen. Vi håper at 2024 blir året der staten kommer med sin andel fullt ut, og at byggingen kan starte.

John Olsen
Direktør, Vest-Agder-museet

D/S Hestmanden på Risør Trebåtfestival.

Åpning av
Ballastbrygga
industrihistoriske
senter i Mandal,
17. juni 2023.

Høydepunkter 2023

Publikumsrekord med over 150 000 besøkende.

Ny **besøksrekord** på Flekkefjord museum, Kristiansand kanonmuseum, Sjølingstad Uldvarefabrik, Gimle Gård og Kristiansand museum.

Innflytting i **nytt gjenstandsmagasin** for Vest-Agder-museet.

Åpning av **Ballastbrygga industrihistoriske senter** i Mandal med nyprodusert utstilling.

Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør **gir 12,5 millioner kroner** til nytt museumsbygg og Sparebankstiftelsen SR-Bank bidrar med nye **2 millioner kroner, totalt 4,5 millioner** til museumsbygg og flytende utstillinger.

Fordelsprogrammet «**Museumsklubben**» lansert i 2023.

Nytt aktivitetstilbud, «**Håndverksted**», på Flekkefjord museum med 2 000 deltakere.

Virtuelt museum med utstillingen «**15 historier om ukrainske håp**» animert inn i museets planlagte formidlingsbygg på Odderøya.

5 millioner kroner i ekstra tilskudd i revidert nasjonalbudsjett; hvorav 4 millioner til Setesdalsbanen og 1 million til Tingvatn fornminnepark.

«**Levende museum**» på Kristiansand museum – et prosjekt der dramastudenter fra Universitetet i Agder bidro til liv i husene og historiefortelling.

Digital markeds kampanje sommeren 2023, «**Vi forteller din historie**», med 1 300 000 visninger.

Tilsagn om viktige statlige midler til utvikling av **vannspeilet** i Odderøya museumshavn.

EU-prosjektet «**Identity on the Line**» avsluttet etter fire års prosjektperiode – har nådd ut til 196 millioner mennesker med sine viktige funn.

«**Fortellinger om JUL – 6 historier på 60 minutter**» med seks konservatorer fra museet i Rådhuskvarteret i Kristiansand.

Styrets årsberetning 2023

Vest-Agder-museet IKS

– formål, virksomhet og verdier

Vest-Agder-museet er organisert som et interkommunalt selskap med formål å organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kunst- og kulturhistorie. Vest-Agder-museet har ansvar for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som gjennom avtaler er del av den konsoliderte enheten:

Flekkefjord museum
 Lista museum
 Tingvatn fornminnepark
 Sjølingstad Uldvarefabrik
 Mandal museum
 Kristiansand kanonmuseum
 D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum
 Odderøya museumshavn
 Gimle Gård
 Kristiansand museum
 Setesdalsbanen

Avdelingene spenner over et bredt tematisk spekter, fra bymuseer og friluftsmuseer til teknisk-industrielle kulturminner. I tillegg kommer felles administrasjon og fagseksjon, med kontorer på Vestre Lasarett på Odderøya i Kristiansand. Både fagseksjonen og administrasjonen arbeider på tvers i museet, med felles faglige satsninger, administrative rutiner og støttefunksjoner.

Vest-Agder-museets slagord er Vi forteller din historie. Museets visjon – Sammen skal vi flytte grenser – gir retning for arbeidet i et framtidsrettet museum der medarbeidere, frivillige, ledelse, styre og eiere sammen skal by på det beste vi har og er, og foreta smarte veivalg for gode opplevelser og ny innsikt.

Vest-Agder-museets kjerneverdier er:

EKTE – som betyr at vi holder det vi lover og er etterrettelige. Dette skal vi ytterligere forsterke gjennom originale gjenstander og historier som bekrefter og utfordrer.

KREATIVE – som betyr at vi tar initiativ, er åpne, tenker nytt og er løsningsorienterte i møte med publikum, hverandre og omverdenen. Vi skal være et levende museum som berører og begeistrer.

Vest-Agder-museet IKS – organisasjon

Deltakere i Vest-Agder-museet var i 2023 Agder fylkeskommune og kommunene i tidligere Vest-Agder fylke. Eierandel og deltakeransvar er fordelt slik:

- Agder fylkeskommune	50/100
- Kristiansand kommune	22/100
- Lindesnes kommune	7/100
- Flekkefjord, Farsund og Vennesla kommuner	5/100 hver
- Lyngdal kommune	2/100
- Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad, Åseral kommuner	1/100 hver

Museet skal bidra til at eierkommunene får et godt museumstilbud, og at det legges til rette for frivillig deltakelse i det museale arbeidet. Museet skal også gi faglig bistand til andre museer eller samlinger som ikke er med i det konsoliderte museet. Museet har i tillegg ansvar for fire kulturminner med nasjonal posisjon. Når det gjelder museets samfunnsrolle har det også blitt arbeidet internasjonalt. Alt arbeid i museet skal utføres i samsvar med ICOMs museumsdefinisjon og etiske regelverk. Vest-Agder-museet arbeider også for

å oppfylle ICOMs resolusjon om bærekraft, gjennom å implementere resolusjonen i aktiviteter og planer og bidra på ulike måter til å sette fokus på bærekraftsmål i organisasjonen generelt.

Representantskap og styre

Representantskapet er Vest-Agder-museets øverste myndighet og har 11 medlemmer; 1 medlem fra hver deltakerkommune og 1 medlem fra Agder fylkeskommune. Arne Thomassen er valgt som representantskapets leder for perioden 2020–2024, med Margrethe Handeland som nestleder. Det ble avholdt 2 representantskapsmøter i 2023; 18. april og 5. desember, begge som fysiske møter.

Vest-Agder-museet har et styre på 9 medlemmer med like mange varamedlemmer. 7 styremedlemmer velges av representantskapet, mens 2 velges av og blant de ansatte. Valgperioden er 2 år, og halve styret er på valg årlig.

Styremedlemmer

Terje Damman – styreleder
 Rune André Sørtveit Frustøl – nestleder
 Anita Sindland Dietrichson
 Ingrid Louise Engelsen Flatval
 Kari Røyndid
 Hilde Charlotte Solheim
 Aslak Wegge
 Tonje Tjøtta – ansattrepresentant
 Per Grimsgaard – ansattrepresentant

Varamedlemmer

Jan Seland (første varamedlem, møter fast i styremøtene)
 Birte Simonsen
 Jens Røed
 Ingrid Merethe Williamsen
 Jan Petter Gysland
 Torunn Charlotte Nyberg
 Øistein Hatlebakk
 Oliver Johan Torkelsen – ansattrepresentant
 Trine Eikaas – ansattrepresentant

Det har blitt avholdt 6 ordinære styremøter (5 fysiske møter på forskjellige av museets avdelinger og 1 møte på Teams) samt 1 styremøte per E-post. Totalt har 58 saker blitt behandlet. Vest-Agder-museet har styreansvarsforsikring med forsikringssum kr. 10.000.000 per skade.

Styret har gjennom året blitt holdt informert om virksomhetens økonomiske situasjon og økonomistyring, samt om den løpende driften av Vest-Agder-museet.

Reklameskilt
 Christianssands Bryggeri, ny
 gjenstand i museets samling.

Revisor fra Agder Kommunerevisjon deltok i styremøtet 28. februar 2023 under behandlingen av årsregnskap og styrets årsberetning for 2022.

I møte 15. juni vedtok styret ny strategisk plan for perioden 2023-2027 og ny sikringsplan for perioden 2023-2028. I styremøte 2. november ble 5-årsplan for antikvarisk bygningsvedlikehold vedtatt.

Styret har særlig vært holdt orientert rundt saker knyttet til arbeidet med finansiering av nytt museumsbygg på Odderøya og innflyttingen i Vest-Agder-museets nye magasin. Museets arbeide med universell utforming har også stått på styrets agenda. Utredningen rundt fremtidig arkiv- og museumsstruktur i Agder har pågått hele 2023. 27. april møttes styrene i Aust-Agder-museum og arkiv og Vest-Agder-museet til felles møte. I styremøtet 15. juni gav styret i Vest-Agder-museet sine innspill til prosessen. Arbeidsgruppas anbefaling legges fram rundt årsskiftet 2023/2024 for videre behandling i eierkommunene.

Ansatte, frivillige, arbeidsmiljø og bærekraft

Ansatte og frivillige i Vest-Agder-museet

Ved årsskiftet 2023/2024 hadde museet 56 ansatte fordelt på totalt 52,3 årsverk. I tillegg er 2 ansatte i permisjon. Antallet midlertidige ansatte har gått ned de

siste årene, og teller ved årsskiftet 3 prosjekt-ansatte, hvorav en arbeider med registrering og flytting av gjenstander inn i nytt magasin, en med antikvarisk bygningsvern og den siste med utstillingsproduksjon.

I museets høysesong øker antallet ansatte betydelig i form av fortellere/guidere, butikk-, kaféansatte og vedlikeholdsarbeidere. Også i 2023 har museet vært arena for arbeidspraksis og -trening for personer fra NAV og andre arbeidstiltaks-institusjoner.

Delingen av museet i regionene øst og vest videreføres, og representanter for regionene, sammen med leder for fagseksjonen, direktør og administrasjonssjef utgjør museets øverste ledergruppe. Øvrige avdelingsledere, fagseksjonsleder, økonomileder og lederne for formidling og samlingsforvaltning har deltatt i utvidet ledergruppe.

Stilling som leder av seksjon for forskning, formidling og forvaltning (fagseksjonsleder) har vært vakant store deler av 2023. Før årsskiftet ble en langvarig rekrutteringsprosess fullført med ansettelse av ny fagseksjonsleder som tiltrer tidlig i 2025. I mellomtiden ivaretas ansvaret av konstituert leder i seksjonen.

Flere av avdelingene i Vest-Agder-museet har venneforeninger som deltar direkte eller indirekte i driften. For å sikre involvering og eierskap til museumsdriften har museet inngått samarbeidsavtaler med de

største venneforeningene. På Setesdalsbanen er de frivilliges innsats i togkjøringen avgjørende for driften i sommersesongen, og det legges ned en betydelig frivillig innsats også gjennom resten av året.

På Hestmanden bidrar D/S Hestmandens Venner med flere tusen dugnadstimer knyttet til vedlikehold, som mannskap ved seilinger og i formidlingen av skipet og Norsk krigsseilmuseum. På de fleste avdelingene i museet bidrar frivillige krefter både faglig og sosialt til miljøene de er en del av, samtidig som de tilfører verdifull innsats i form av dugnad. Frivilliges innsats i 2023 utgjør nærmere 24 000 timer.

Etter koronapandemien har det frivillige engasjementet i samfunnet generelt vært lavere enn før, noe som dessverre også erfarer i flere av museets venneforeninger. Museet arbeider aktivt sammen med venneforeningene for å tiltrekke nye frivillige til dette viktige arbeidet.

Likestilling, mangfold og inkludering

Vest-Agder-museet har en aktiv og målrettet tilnærming til likestilling og arbeid mot diskriminering på arbeidsplassen. Blant de ansatte er flere nasjonaliteter representert, og museet er opptatt av mangfold og inkludering både internt og i sin tilnærming til publikum. Av de 56 ansatte var 28 kvinner og 28 menn, og styret besto av 5 kvinner og 4 menn i 2023. Med bakgrunn

i denne kjønnsfordelingen har det ikke blitt funnet nødvendig å iverksette spesielle tiltak for å fremme likestilling i virksomheten.

Ufrivillig deltidsarbeid er ikke påvist i Vest-Agder-museet. Konkrete analyser og vurderinger knyttet til arbeidet med arbeidsrettigheter, likestilling og diskriminering i museet er inkludert i museets rapport *Redegjørelse i forhold til Åpenhetsloven*, som er publisert på museets nettsider.

Arbeidsmiljø (HMS) og arbeidsmiljøutvalg (AMU)

Arbeidsmiljøet i Vest-Agder-museet oppfattes som godt. Det legges vekt på god intern informasjonsflyt og kontinuerlig kommunikasjon mellom ledelse og ansatte for å oppnå medvirkning og eierskap i prosessene. For å bygge en mest mulig enhetlig organisasjonskultur gjennomføres jevnlig sosiale og faglige aktiviteter for alle ansatte. I 2023 har det vært gjennomført 3 fellessamlinger; den første i mars der ansatte ble kjent på museets nye magasin, i september med omvisning på Bredalsholmen Dokk og Fartøyvernseier og ikke minst om bord på D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum, og i november på Mandal museums nye industrihistoriske utstilling på Ballastbrygga med etterfølgende julelunsj på Sjølingstad Uldvarefabrik. Totalt sett veldig nyttige samlinger der vi har bygd godt arbeidsfelleskap og arbeidsmiljø på tvers av fagområder og avdelinger, og ikke minst hatt fokus på sosialt samvær museets kolleger imellom.

I april ble det gjennomført en felles samling med alle ansatte i Vest-Agder-museet, Aust-Agder museum og Arkiv og Arkivsenter Sør, der det ble gitt anledning til ansattes innspill til den pågående prosessen ift. fremtidig museums- og arkivstruktur i Agder.

Ledelsen i Vest-Agder-museet legger vekt på å skape god dialog med de tillitsvalgte, med jevnlig møter med organisasjonstillitsvalgte og i arbeidsmiljøutvalg (AMU). Museet har fem stedlige verneombud hvorav ett hovedverneombud. Vest-Agder-museet er medlem og medeier i Agder Bedriftshelsetjeneste. I 2023 har bedriftshelsetjenesten bidratt med støtte i enkeltsaker, deltatt på vernerunder og gjennomført helse- og arbeidsmiljø-undersøkelser i administrasjonen og på Sjølingstad Uldvarefabrik. Det er i 2023 gjennomført vernerunder ved alle avdelingene og forslag til tiltak er fulgt opp. Bedriftshelsetjenesten deltar i AMU, som har avholdt 4 møter i 2023.

Sykefravær, helse- og arbeidsmiljøundersøkelsene, vernerunder, avvik og oppfølging av konkrete saker har stått på agendaen i AMU. Det har totalt blitt rapportert inn 13 avvik til AMU i 2023, hvorav mindre personskader på ansatte og besøkende. Avvikene er fulgt opp både internt og eksternt og meldt inn til relevante myndigheter der det er pålagt. Nærmere informasjon om de enkelte hendelsene forefinnes i AMUs årsrapport for 2023.

Det totale sykefraværet, som omfatter både legemeldt og egenmeldt sykefravær var 6,2 % i 2023. Administrasjonen følger kontinuerlig opp sykefravær i samarbeid med avdelingslederne og bedriftshelsetjenesten, med fokus på å legge til rette for den enkelte sykmeldte og for å redusere sykefraværet.

Arbeid med bærekraft og miljø

Museene i Norge utgjør unike rom for å formidle både lokale og globale bærekraftsperspektiver, samtidig som vi også opplever klimautfordringer ift. egne samlinger. Som pålitelige kilder til kunnskap, er museene en viktig ressurs for å formidle fakta og bidra til engasjement og handling når det gjelder bærekraft, klima og miljø. Vest-Agder-museet anser seg å være en aktør i det grønne skiftet i museumsbransjen og søker å bidra til oppfyllelsen av flere av FNs bærekraftsmål og ICOMs nye resolusjon om bærekraft.

Forskning viser at kulturopplevelser er viktig for psykisk helse, og gjennom utstillinger og formidling bidrar Vest-Agder-museet til å fremme livskvaliteten til sine besøkende. Museet har også et sterkt fokus på

samfunnsrolle der vi blant annet belyser kontroversielle tema i samtiden og deler kunnskap som setter spesielt utsatte grupper bedre i stand til å delta i samfunnet.

Som ledd i arbeidet med sosial bærekraft og mindre ulikhet gir museet gratis årskort til familier med utfordrende økonomi, asylsøkere og flyktninger. Museets tilbud til skoler og barnehager er et viktig bidrag for å nå FNs bærekraftsmål knyttet til god utdanning og utgjør også en del av museets samfunnsrolle. Tilbudet er gratis for skolene, slik at alle skal ha lik mulighet til å delta. Tilgang til kunnskap og deltaking er en viktig demokratisk rettighet og Vest-Agder-museet er i gang med å kartlegge status på universell utforming ved avdelingene og vil se på mulige forbedringer, både gjennom fysiske og digitale tiltak. Arbeidet skal involvere relevante brukergrupper i utformingen av løsninger som er realiserbare innenfor museets økonomiske rammer og kulturminnevernhensyn.

Ansvarlig forbruk og produksjon og generelle klima- og miljøhensyn er fokusområder i museet drift. I all utstillingsbygging har museet fokus på god ressursutnyttelse og gjenbruk av materialer. Å utnytte og videreutvikle eksisterende bygg i stedet for å sette opp nybygg, er også en form for bærekraft som etterstrebes og som bidrar i utviklingen av Agder som en miljømessig bærekraftig region. Planene for det nye museumsbygget på Odderøya er oppdatert for å ivareta klima- og miljøkrav i stadig utvikling.

På flere av museets avdelinger arbeider vi med ressursbesparende tiltak. Utskifting av lyskilder til LED, installering av varmepumper og nattsinking på varmekilder er eksempler på energibesparende tiltak. På Sjølingstad Uldvarefabrik er forprosjekt om verdiskapning, bærekraft og sirkulærøkonomi gjennomført og midler fra Riksantikvaren og Agder fylkeskommune muliggjør igangsetting av et omfattende prosjekt med tiltak som installasjon av solceller på taket, varmepumper, elektrisk kjele som erstatning for den oljedrevne samt bedre utnyttelse av egen vannkraft. Også ved andre avdelinger gjennomføres det ENØK-kartlegginger med formål å iverksette målrettede energibesparende tiltak.

Arbeid mot misligheter og korrupsjon

Vest-Agder-museet tar ansvar i forhold til å bekjempe misligheter og korrupsjon, og for å bidra til anstendige arbeidsforhold og menneskerettigheter både i egen virksomhet og hos sine leverandører. Gjennom sine retningslinjer, rutiner og risikovurderinger arbeider museet for å minimere risikoen for misligheter ifm. museets drift. For å bidra til FNs bærekraftsmål om

Juleutstilling 2023 på Flekkefjord museum, laget av barnehage- og skolebarn.

anstendige arbeidsforhold er museet opptatt av å ha ryddige arbeidsforhold i egen virksomhet bl.a. gjennom å være en god arbeidsgiver for skoleungdom som gjerne har museet som første arbeidsplass. Vi er også opptatt av at våre leverandører av varer og tjenester overholder etiske retningslinjer og respekt for arbeids- og menneskerettigheter. Rapporten *Redegjørelse i forhold til Åpenhetsloven* er publisert på museets nettsider: www.vestagdermuseum.no/forsiden/om-museet/apenhetsloven/. Redegjørelsen skal oppdateres og offentliggjøres innen 30. juni hvert år.

Vest-Agder-museet arbeider kontinuerlig for å redusere og unngå risiko forbundet med økonomiske forhold, misligheter og korrupsjon. For å oppnå dette gjennomfører museet årlige risikoanalyser knyttet til slik risiko. Museets økonomireglement definerer rutiner for hvordan risikoen kan identifiseres og reduseres.

Museet er underlagt *Lov om offentlige anskaffelser* og følger denne når det gjelder innkjøp innenfor lovens virkeområde. Både åpenhet rundt arbeidsforhold og klima- og miljøkrav legges til grunn ved valg av leverandører i museets anskaffelser. Vest-Agder-museet følger *Offentleglova* når det gjelder innsyn i museets virksomhet.

Påvirkning av det ytre miljø

D/S Hestmanden har oljefyrt dampkjele og forurenser noe under seiling. Ved kai er skipet koblet til landstrøm for å begrense utslippene. Setesdalsbanens damplokomotiv fyres med ved og kull og utslipp i forbindelse med museumstogkjøring er uunngåelig. På Sjølingstad Uldvarefabrik forekommer utslipp fra fyrkjelen, mens alt vaskevann som kan forårsake forurensning går gjennom renseanlegget før utslipp.

Det jobbes for tiden med å erstatte oljefyring med elektrisk fyrkjele på Sjølingstad og pågående ENØK-kartlegging på Setesdalsbanen vil trolig gi konkrete forbedringstiltak med betydning også for det ytre miljø. Utover dette bidrar ikke museets avdelinger til skadelig påvirkning av det ytre miljøet.

Samfunnsansvar, opplæring

Vest-Agder-museet er opptatt av å oppfylle sitt brede samfunnsoppdrag på best mulig måte. Når det gjelder opplæring utover tilbudene som gis i opplegg til skoler og barnehager, samarbeider museet med en rekke forskjellige aktører. Gjennom programmet «Humanister i praksis» har 3 studenter på Universitetet i Agder fått praktisk erfaring i ulike typer museumsarbeid.

Inntak av laugsstol fra Myren gård, samlingsforvaltning i aksjon.

I samarbeid med Fakultet for kunsthøgskolen, har 5 studenter i 2023 vært i praksis ved museets avdelinger under temaet «Formidlingspraksis».

Det har også pågått et samarbeid mellom Kristiansand museum og 28 dramastudenter fra universitetet, med teater som virkemiddel i formidlingen av «det levende museet». Gimle Gård samarbeider med kunsthøgskolen på Universitetet i Agder om studentkonserter og med Kristiansand Katedralskole Gimle om elevprosjekter. Kristiansand museum samarbeider med Tangen videregående skole og har i 2023 gjennomført et kurs over to uker for å introdusere tømrerelever til historiske håndverksteknikker.

Kompetanseområdene i Vest-Agder-museet er i hovedsak rettet inn mot universitetsfag, og ikke i samme grad mot utdanning på videregående nivå. Museet har derfor hatt begrenset kompetanse og muligheter for å ta inn lærlinger. Når istandsettings- eller vedlikeholdsprosjekter settes ut eksternt stilles krav til bruk av lærlinger i anskaffelsene.

Vest-Agder-museet har stadig personer utplassert fra NAV og andre arbeidsmarkedsaktører til arbeids- og språktrening og andre tiltak. Museet ser på dette som en viktig del av samfunnsansvaret.

Utfordringer

Økonomisk handlingsrom

Den tidligere EBA-reformen og senere lave indeksreguleringen sammenlignet med reell lønns- og prisvekst bidrar til å begrense museets økonomiske handlingsrom, særlig driftsoppgaver knyttet til bygningsrestaurering, formidling og forskning.

Museet legger ned et stort arbeid i å søke prosjektmidler, ekstra privat eller offentlig støtte til utstillinger, nybygg, større istandsettingsprosjekter eller andre utviklings- og fornyingsprosjekter. Vi lykkes jevnt over rimelig godt med dette. Utfordringen er imidlertid at det ikke gis slik støtte til driftsoppgaver og at prosjektfinansiering gir begrenset forutsigbarhet og utfordringer med å holde på kompetanse over tid.

Det begrensede økonomiske handlingsrommet gir særlig utfordringer på følgende områder:

1. Ivaretagelsen av antikvariske bygning og anlegg. Vest-Agder-museet forvalter 129 bygninger. Ca. 50 % av disse byggene har etterslep på vedlikehold. Utfordringene innen bygningsvern påpekes også i den nylig avsluttede

eierskapskontrollen/forvaltningsrevisjonen gjennomført av Agder Kommunerevisjon.

2. Generell lønnsutvikling i museet. På tross av et godt lønnsoppgjør for de ansatte i 2023 har lønnsutviklingen i museet over lengre tid vært svakere enn i andre sektorer, og det blir stadig mer utfordrende å rekruttere og beholde riktig kompetanse.
3. Formidlerressurser, særlig i Kristiansand.
4. Utvidelse av personalressursene ved «en-persons-avdelingene». Avdelinger med kun en ansatt er sårbare ved sykdom og nyrekrutteringer. Å være flere kollegaer er også viktig for et faglig utviklende og godt psykososialt arbeidsmiljø.

Styre og administrasjon arbeider for å øke statlig finansiering, samtidig som museet arbeider for å øke egeninntjening, både gjennom økte besøkstall, større salg til besøkende og gjennom tilskudd fra private stiftelser og fond.

Museet arbeider også aktivt med enøktiltak for å redusere kostnader til strøm og fyringsolje. Samtidig er det begrensninger i hvilke tiltak museet kan gjøre uten at det går på bekostning av byggenes antikvariske verdi. Jevn temperatur/oppvarming er også et viktig tiltak i bevaringen av bygningsmassen.

Universell utforming og utdaterte museumsbygg

Museene er del av den demokratiske infrastrukturen og kulturhistorien skal være tilgjengelig for alle. Flere av Vest-Agder-museets bygg og anlegg er helt eller delvis universelt utformet, langt fra alle. Tilrettelegging av antikvariske bygg og anlegg er kostnadskrevede og ofte i konflikt med andre føringer, men museet har en ambisjon om at størst mulig del av tilbudet skal være universelt utformet. Arbeidet for bedre universell utforming er forankret i museets strategiske plan.

Nytt museumsbygg på Odderøya

Vest-Agder-museet har i mange år arbeidet for nytt museumsbygg på Odderøya i Kristiansand. Bygget skal være et møtepunkt for kulturhistorisk interesserte personer og miljøer, men også være et møtepunkt mellom museet og miljøer som ikke tradisjonelt bruker museer. Sistnevnte ikke minst som del av museets samfunnsrollearbeid. Museet skal formidle regionens maritime historie, Kristiansands by- og regionhistorie og ha arealer til temporære- og vandretstillinger. Gjennom tidligere avsetning fra Agder fylkeskommune og bevilgninger fra Cultiva, Sparebankstiftelsen SR-Bank, Sparebankstiftelsen Sparebanken Sør og Kristiansand kommune er lokal og regional andel på plass. Nå gjenstår kun den statlige bevilgningen.

Overføring av handlingsbåren

kunnskap – immateriell kulturarv

Vest-Agder-museet arbeider med immateriell kulturarv på flere plan og forvalter mange teknisk-industrielle kulturminner som fremdeles er i drift, f.eks. Sjølingstad Uldvarefabrik, Setesdalsbanen og D/S Hestmanden. Her er den handlingsbårne (immaterielle) kunnskapen essensiell for å kunne ta vare på, drifte og vedlikeholde maskiner, infrastruktur og utstyr på en autentisk og bærekraftig måte. Det er viktig med kontinuitet i ansatte/frivillige og opplæring for å sikre denne kompetansen for fremtiden. Videreføring og dokumentasjon av handlingsbåren kunnskap er et satsningsområde i museet.

Økonomiske forutsetninger og fortsatt drift

Styret betrakter Vest-Agder-museets økonomiske situasjon som utfordrende. Det arbeides kontinuerlig for å oppnå økt økonomisk støtte fra offentlige tilskuddsytere på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig hold, og for å øke museets egeninntjening.

Årets resultat

Årets inntekter i driftsregnskapet, inklusive prosjekttilskudd fra offentlige og private tilskuddsytere utgjorde i 2023 kr. 96 895 723. Tilsvarende utgjorde årets driftsutgifter kr. 87 152 445. Til sammen gir dette, korrigert for avskrivninger og øvrige eksterne finanstransaksjoner, et netto driftsresultat på kr. 14 723 754.

Avvik mellom årsregnskap og regulert budsjett 2023

I tabellen under redegjøres det for de mest betydelige avvikene mellom årsregnskap og regulert budsjett 2023, for museet samlet (alle beløp i kroner).

Hovedtall – Inntekter

Driftsinntekter	Regnskap 2023	Regulert budsjett 2023	Avvik regnskap 2023	Regnskap 2022
Tilskudd	84 052 290	81 180 786	2 871 504	74 683 124
Refusjoner inkl sykepenges	1 345 420	312 000	1 033 420	1 317 952
MVA krav drift-komp	232 733	0	232 733	233 768
Salgsinntekter	11 117 245	10 030 148	1 087 097	9 968 010
Leieinntekter	148 034	94 420	53 614	191 296
Sum driftsinntekter	96 895 722	91 617 354	5 278 368	86 394 150

Tilskuddene er i stor grad i henhold til regulert budsjett. Avviket mot regulert budsjett skyldes i hovedsak ikke budsjetterte tilskudd mottatt i siste tertial, herunder siste kontraktsfestede milepælsutbetaling til EU-prosjektet I-ON.

Refusjoner inkl. sykepenges: Vi budsjetterer ikke med refusjon grunnet generelt sykefravær. Årets refusjoner er på linje med fjorårets.

MVA krav drift-komp: Vi budsjetterer ikke med momskompensasjon. I takt med inntektsført momskompensasjon kostnadsføres tilsvarende beløp under driftsutgifter og dette får ingen resultatteffekt. Momskompensasjon gjelder for avdelingene Tingvatn fornminnepark og Lista museum, og er på linje med fjorårets nivå og aktivitet.

Salgsinntekter: Salget er jevnt over noe bedre enn budsjettert som følge av høyere aktivitet enn forventet

på slutten av året. Dette gjelder spesielt billettinntekter ved Kristiansand museum, som følge av godt besøkte arrangement og økt antall cruise-anløp. Salgsinntekter er i andel av totale inntekter på samme nivå som for 2022 med 11,5 %, men salgsinntektene i kroner økte med 1,1 millioner fra 2022 (11 %).

Leieinntekter: Knytter seg til utleie av lokaler i forbindelse med arrangement. Ved Odderøya museumshavn har det vært høyere aktivitet enn budsjettert.

Finansinntekter: Renteinntekter og andre finansinntekter utgjør i alt kr. 2 619 820 mot regulert budsjett kr. 1 200 000, som følge av høyere rentesatser og valutagevinst på innestående midler i Sparebank 1-SR bank.

Hovedtall – Driftsutgifter

Driftsutgifter	Regnskap 2023	Regulert budsjett 2023	Avvik regnskap 2023	Regnskap 2022
Lønn og sosiale utgifter	47 062 309	51 909 810	-4 847 501	47 357 834
Driftsutgifter	18 935 357	14 410 821	4 524 536	13 735 931
Varekjøp	3 193 916	3 880 528	-686 612	2 470 668
Forbruksvarer og tjenester	3 053 133	3 052 964	169	3 626 881
Vedlikehold og utvikl. driftsmidler	8 708 862	9 863 668	-1 154 806	8 592 579
Inventar og utstyr	1 612 932	1 512 196	100 736	1 196 754
Aktiviteter/prosjekter	1 964 731	2 929 769	-965 038	2 104 638
Mva betalt komp.ordningen	232 733	0	232 733	233 768
Avskrivninger	2 388 472	0	2 388 472	2 348 402
Sum driftsutgifter	87 152 445	87 559 756	-407 311	81 667 454

Lønn og sosiale kostnader: Lavere lønnskostnader enn budsjettert grunnet vakante stillinger og positivt premieavvik for pensjon.

Driftsutgifter: Driftsutgifter er høyere enn budsjett, i hovedsak knyttet til ikke budsjetterte, men kontraktsfestede utbetalinger til partnere ved EU-prosjektet I-ON, samt ikke budsjetterte revisjonskostnader for samme. Prosjektkostnader i form av konsulentkostnader ved avdeling Setesdalsbanen, budsjettert som vedlikeholdskostnader, bidrar også til avviket.

Varekjøp: Avvik mot budsjett skyldes jevnt over at alle avdelingene har foretatt mindre innkjøp enn forventet for siste tertial i regulert budsjett.

Vedlikehold og utvikling driftsmidler: Noe lavere vedlikeholdskostnader sammenlignet med regulert budsjett, i hovedsak grunnet prosjektkostnader ført

som konsulenttjenester ved Setesdalsbanen, som var budsjettert som vedlikeholdskostnader.

Aktiviteter/prosjekter: Lavere utgifter i 2023 til egne utstillingskostnader, i hovedsak grunnet lavere aktivitet enn budsjettert i Fagseksjonen og ved avdeling D/S Hestmanden, samt ved avdeling Lista museum, der åpningsdatoen for Amerikautstillingen og dermed kostnader er skjøvet noe frem i tid.

Avskrivninger: Det er ikke budsjettert med avskrivninger for 2023. I takt med faktisk førte avskrivninger inntektsføres tilsvarende beløp under finanstransaksjoner, slik at kostnadsførte avskrivninger ikke får resultatteffekt.

Finansutgifter: Renteutgifter og andre finansutgifter utgjør kr. 27 815 og skyldes valutatap ved innkjøp og morarenter og gebyrer for forsinket betaling.

Disponering av driftsresultat

Disponering	Regnskap 2023	Regulert budsjett 2023	Avvik regnskap 2023	Regnskap 2022
Overføring til investering	6 070 243	4 825 381	1 244 862	10 470 834
Avsetning til bundne driftsfond	4 351 674	4 854 000	-502 326	842 959
Bruk av bundne driftsfond	-4 044 298	-4 325 552	281 254	-5 320 593
Avsetninger til disposisjonsfond	8 346 136	1 839 224	6 506 912	7 159 818
Bruk av disposisjonsfond	0	-1 935 455	1 935 455	-4 784 666
Sum disponeringer av netto driftsresultat	14 723 755	5 257 598	9 466 157	8 368 352

Overføring til investering er høyere enn forutsatt i budsjett, da fremdrift og aktivitet for Kristiansand museum med istandsetting av årestua og arbeid med ny vognhall på Setesdalsbanen er høyere enn forutsett. Prosjektene finansieres av bundet driftsfond og øvrige tilskudd gitt over drift.

Avsatt til bundne driftsfond er kr. 4 351 674. Det er 0,5 mill. kroner lavere enn budsjett, noe som skyldes i hovedsak at budsjettet forutsatte at tilskuddet til lokomotiv nr. 5 ved Setesdalsbanen på 4 mill. kroner fra Kulturdepartementet i sin helhet ville bli satt på fond, mens 0,4 mill. kroner av midlene allerede ble brukt i 2023.

Bruk av bundne driftsfond utgjør kr. 4 044 298 og er generelt i tråd med budsjett.

Årsregnskapet er avsluttet iht økonomiforskriftens kapittel 4, og bruk av disposisjonsfond i henhold til budsjett er strøket for å redusere mindreforbruk. Bevegelser på disposisjonsfond er i sin helhet ført som avsetning til disposisjonsfond. Se forøvrig noteopplysning nr 14 om budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner for mer detaljer.

Bevegelser i 2023 på disposisjonsfond gir en positiv effekt på kr. 8.436.136, her under 3,9 mill. kroner til disposisjonsfond på avdeling D/S Hestmanden for fremtidig dokking og 3,4 mill. kroner i avsetning til administrasjonens disposisjonsfond. Kanonmuseet har i 2023 nedbetalt sitt negative disposisjonsfond (forskuttering finansiering av nytt publikumsbygg), og fagseksjonen har nedbetalt sin andel av finansieringen av nytt verksted.

Hovedtall – Investeringsregnskap

Disponering	Regnskap 2023	Regulert budsjett 2023	Avvik regnskap 2023	Regnskap 2022
Investering i inventar/Utstyr	376 561	240 000	136 561	902 025
Investering i bygg og anlegg	10 677 684	8 225 381	2 452 303	11 422 337
Investering i EK innskudd KLP	121 264	110 000	11 264	104 280
Investering i aksjer	50 000	0	50 000	0
Sum Investeringsutgifter	11 225 509	8 575 381	2 650 128	12 428 643
Kompensasjon for merverdiavgift	474 963	0	474 963	57 362
Tilskudd og refusjoner vedr investeringer	3 434 660	3 050 000	384 660	880 274
Sum investeringsinntekter	3 909 623	3 050 000	859 623	937 636
Overført fra Driftsregnskapet	6 070 243	4 825 381	1 244 862	10 470 834
Avsetning til bundne inv. Fond	800 000	0	800 000	0
Bruk av bundet investeringsfond	2 045 644	700 000	1 345 644	1 020 173
Sum overføringer fra drift og netto avsetninger	7 315 886	5 525 381	1 790 506	11 491 007

Investeringene i 2023 knytter seg i hovedsak til nytt renseanlegg på Sjølingstad Uldvarefabrik, brann- og innbruddsalarm og bygningsvern på Kristiansand museum, sikringsanlegg, bygningsvern og ny vognhall på Setesdalsbanen, arbeid med nytt museumsbygg og ny flytende utstilling på Odderøya, restaurering av Waages hus i Farsund, samt arbeid med publikumsfasiliteter og etablering av landstrømanlegg til D/S Hestmanden. Avviket mot budsjett skyldes i hovedsak at kostnadene knyttet til renseanlegg for Sjølingstad Uldvarefabrik ikke var budsjettert, at arbeidet med ny vognhall ved Setesdalsbanen hadde større fremdrift enn budsjettert, og det samme for rehabiliteringen av Waages hus i Farsund.

Investeringstilskudd er noe høyere enn budsjettert og avviket utgjøres av tilskudd som er tatt til inntekt for prosjekter der vi har tilsagn om tilskudd, der disse er ikke utbetalt enda.

Midler overført fra driftsregnskapet utover budsjett gjelder i hovedsak investering i bygningsvern ved Kristiansand museum og ny vognhall på Setesdalsbanen, der kostnadspådraget er høyere enn forventet.

Avviket på bruk av investeringsfond skyldes hovedsakelig at midler til investeringer i forbindelse med nytt museumsbygg på Odderøya i budsjettet var satt av som bundet driftsfond, mens det i regnskapet er finansiert med bundet investeringsfond.

Grunnlag for videre drift

Vest-Agder-museets egenkapital ved utgangen av 2023 utgjorde 115,9 millioner kroner, hvorav kapitalkonto utgjør 76,7 millioner kroner, og der fri egenkapital avsatt i disposisjonsfond utgjør 23,5 millioner kroner. 12,1 millioner kroner er avsatt i bundne driftsfond, og 2,5 millioner kroner er avsatt i bundne investeringsfond. Styret anser museets likviditet for å være god.

Etter styrets oppfatning gir det fremlagte resultatregnskap og balanse med tilhørende noter et korrekt uttrykk for selskapets resultat i 2023 og den økonomiske stillingen ved årsskiftet. Utover det som framgår av årsregnskapet, kjenner styret ikke til andre forhold vedrørende selskapets drift som skulle vært tatt med i regnskapet. Styret anser at offentlige bevilgninger benyttes i tråd med gitte forutsetninger.

Grunnet den reelle nedgangen i statlige driftsmidler, har Vest-Agder-museet svært begrenset økonomisk handlefrihet innenfor ordinære driftsmidler. Museets handlingsrom knyttet til vedlikehold, utstillinger,

nybygg og andre utviklings- og fornyingsprosjekter er basert på prosjekttilskudd. Museet satser videre på økt egeninntjening og muligheten for å innhente offentlige og private prosjektmidler. Styret og ledelsen i museet mener derfor at forutsetningen for fortsatt drift og utvikling av museet er til stede. Årsregnskapet er satt opp under denne forutsetning.

Styret sier takk til ansatte, frivillige og samarbeidspartnere

Styret takker alle dedikerte ansatte og frivillige for stor innsats i 2023. Flere viktige prosjekter har blitt fullført gjennom året og det er satt nok en gang satt publikumsrekord!

Videre vil styret rette en stor takk til venneforeninger og eierstiftelser for godt og konstruktivt samarbeid.

Vest-Agder-museet sier også takk til så vel offentlige som private tilskudds- og bidragsytere for støtte og samarbeid i året som har gått.

Kristiansand, 28. februar 2024,
Styret i Vest-Agder-museet IKS

 Terje Damman
 Styreleder

 Rune André S. Frustøl
 Nestleder

 Anita S. Dietrichson
 Styremedlem

 Kari Røyndid
 Styremedlem

 Aslak Wegge
 Styremedlem

 Jan Seland
 (Vara for Ingrid Louise Flatval)

 Per Grimsgaard
 Styremedlem (ansattrep.)

 Tonje Tjøtta
 Styremedlem (ansattrep.)

 John Olsen

Til representantskapet i Vest-Agder-museet IKS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING FOR 2023

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Vest-Agder-museet IKS som viser et netto driftsresultat på kr 14 723 754 og fremført til inndekning i senere år kr 0. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2023, driftsregnskap og investeringsregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet i det alt vesentlige en dekkende fremstilling av den finansielle stillingen til selskapet per 31. desember 2023, og av resultatet for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med lov om interkommunale selskaper, budsjett- og regnskapsforskriften for IKS og god kommunal regnskapskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift, god kommunal revisjonsskikk i Norge og International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Årsberetningen

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen i årsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Agder Kommunerevisjon IKS
Postadr.: Postboks 4
4685 Nodeland
Hovedktr. Tollbodgata 37
Org.nr. 987 183 918

E-post: post@agderkomrev.no
Hjemmeside: www.agderkomrev.no
Telefon Kr.sand: 901 06 118
Telefon Evje: 977 60 455

Avd. Setesdal
Kasemevegen 19
4735 Evje

AGDER KOMMUNEREVISJON IKS

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav og
- at opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov om interkommunale selskaper, forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

AGDER KOMMUNEREVISJON IKS

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Kristiansand 29. februar 2024

Monica H. Smith-Tønnessen
Statsautorisert revisor

Årsregnskap 2023

Vest-Agder-museet IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

Hovedoversikt regnskap/budsjett

DRIFTSREGNSKAP	Note	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Tilskudd	2	84 052 290	81 180 786	74 683 124
Refusjoner inkl sykepenger		1 345 420	312 000	1 317 952
Mva ref.krav drift-komp.		232 733	0	233 768
Salgsinntekter		11 117 245	10 030 148	9 968 010
Leieinntekter		148 034	94 420	191 296
SUM DRIFTSINNTEKTER		96 895 723	91 617 354	86 394 150
Lønn og sosiale utgifter	8, 11	47 062 309	51 909 810	47 357 834
Driftsutgifter	4, 9	18 935 357	14 410 821	13 735 931
Varekjøp		3 193 916	3 880 528	2 470 668
Forbruksvarer og tjenester		3 053 133	3 052 964	3 626 881
Vedlikehold og utvkl. driftsmidler		8 708 862	9 863 668	8 592 579
Inventar og utstyr		1 612 932	1 512 196	1 196 754
Aktiviteter/prosjekter		1 964 731	2 929 769	2 104 638
Mva betalt komp.ordningen		232 733	0	233 768
Avskrivninger	10	2 388 472	0	2 348 402
SUM DRIFTSUTGIFTER		87 152 445	87 559 756	81 667 454
Brutto driftsresultat		9 743 277	4 057 598	4 726 696
Renteinntekter og andre finansinntekter		2 619 820	1 200 000	1 321 476
Renteutgifter og andre finansutgifter		27 815	0	28 222
Netto finansutgifter		2 592 005	1 200 000	1 293 254
Motpost avskrivninger		2 388 472	0	2 348 402
NETTO DRIFTSRESULTAT		14 723 754	5 257 598	8 368 352
Overføring til investering	14	6 070 243	4 825 381	10 470 834
Avsetninger til bundne driftsfond	7	4 351 674	4 854 000	842 959
Bruk av bundne driftsfond	7	4 044 298	4 325 552	5 320 593
Avsetninger til disposisjonsfond	7, 14	8 346 136	1 839 224	7 159 818
Bruk av disposisjonsfond	7, 14	0	1 935 455	4 784 666
Sum disponeringer av netto driftsresultat		14 723 754	5 257 598	8 368 352
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)		0	0	0

Årsregnskap 2023

Vest-Agder-museet IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

Investeringsregnskap - alle beløp i hele kroner

Note	Regnskap 2023	Budsjett 2023	Regnskap 2022
Investering i inventar/utstyr	376 561	240 000	902 025
Investering i bygg og anlegg	10 677 684	8 225 381	11 422 337
Investering i EK innskudd KLP	13 121 264	110 000	104 280
Investering i aksjer	13 50 000	0	0
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	11 225 509	8 575 381	12 428 643
Kompensasjon for merverdiavgift	474 963	0	57 362
Tilskudd og refusjoner vedr. investeringer	2 3 434 660	3 050 000	880 274
SUM INVESTERINGSINNTEKTER	3 909 623	3 050 000	937 635
Overført fra driftsregnskapet	14 6 070 243	4 825 381	10 470 834
Avsetning til bundne inv.fond	7 800 000	0	0
Bruk av bundet investeringsfond	7 2 045 644	700 000	1 020 173
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	7 315 886	5 525 381	11 491 007
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0

Årsregnskap 2023

Vest-Agder-museet IKS

Organisasjonsnr.: 989 072 048

Hovedoversikt balanseregnskap

Note	Regnskap 2023	Regnskap 2022
EIENDELER		
A. Anleggsmidler		
Varige driftsmidler	10 73 826 420	65 160 647
- Faste eiendommer og anlegg	59 141 567	51 370 722
- Utstyr, maskiner og transportmidler	14 684 854	13 789 926
Finansielle anleggsmidler	1 256 622	1 085 358
- Aksjer og andeler	13 1 256 622	1 085 358
Pensjonsmidler	11 62 170 142	57 982 664
B. Omløpsmidler	50 567 615	41 345 368
Bankinnskudd og kontanter	3 42 149 579	35 404 276
Kortsiktige fordringer	8 418 036	5 941 092
- Kundefordringer	1 164 630	283 146
- Andre kortsiktige fordringer	4 6 223 435	5 321 771
- Premieavvik	11 1 029 971	336 175
SUM EIENDELER	187 820 799	165 574 037
EGENKAPITAL OG GJELD		
C. Egenkapital		
Egenkapital drift	35 655 027	27 001 515
- Disposisjonsfond	7 23 544 899	15 198 762
- Bundne driftsfond	7 12 110 129	11 802 753
Egenkapital investering	2 546 495	3 792 139
- Bundne investeringsfond	7 2 546 495	3 792 139
Annen egenkapital	77 723 670	69 855 968
- Kapitalkonto	12 76 723 670	68 855 968
- Urørlig egenkapital	1 1 000 000	1 000 000
D. Langsiktig gjeld	60 529 513	55 372 700
Pensjonsforpliktelse	11 60 529 513	55 372 700
E. Kortsiktig gjeld	11 366 093	9 551 715
Kortsiktig gjeld	11 366 093	9 551 715
- Leverandørgjeld	3 228 361	3 532 285
- Annen kortsiktig gjeld	5 8 137 732	6 019 430
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	187 820 799	165 574 037

Kristiansand, den 28. februar 2024

 John Olsen
 Daglig leder

 Terje Damman
 Styrets leder

Noter til årsregnskapet 2023

Vest-Agder-museet IKS

Note 0 – Regnskapsprinsipper

Regnskapet er ført i henhold til Budsjett- og regnskapsforskriften for interkommunale selskaper av 2023.

Det er foretatt omarbeidelse (gruppering) av balanse for 2022 slik at denne oversikten oppfyller de krav som stilles iht. endret forskrift.

Regnskapet er basert på et finansielt orientert system med hovedvekt på anskaffelse og bruk av midler til drift og investering med tilhørende finansiering av disse aktivitetene. Resultatet vises i form av en endring i arbeidskapitalen (omløpsmidler minus kortsiktig gjeld).

Regnskap og budsjett er utarbeidet etter anordningsprinsippet: "Alle kjente utgifter/utbetalinger i året skal tas med drifts- og investeringsregnskapet for vedkommende år, enten de er betalt eller ikke når regnskapet avsluttes."

Alle inntekter og utgifter skal budsjetteres og bokføres brutto. Det skal ikke gjøres fradrag for inntekter som direkte vedrører utgiftspostene.

Årets betalte pensjonspremie er regulert med årets premieavvik. Premieavviket er en estimert aktuariemessig beregning foretatt av pensjonskassene.

Bruttoprinsippet: Alle inntekter og utgifter skal budsjetteres og regnskapsføres brutto. Det kan ikke

gjøres fradrag for inntekter som direkte vedrører utgiftspostene.

Kasse- og bankbeholdninger er oppført med virkelige beløp. Kortsiktige fordringer er oppført til pålydende. Avdrag på lån utgiftsføres i driftsregnskapet. Ekstraordinære avdrag føres i investeringsregnskapet. Kortsiktig og langsiktig gjeld er oppført til pålydende.

Eiendeler og gjeld er vurdert i samsvar med god kommunal regnskapsskikk (bokført til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi). Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Aksjer er oppført til anskaffelseskost. Nedskrivning foretas til virkelig verdi dersom dette er nødvendig. I henhold til Regnskapsforskriften er ikke varebeholdning tatt med som en eiendel i balansen.

Anleggsmidler, dvs. investeringer i faste eiendommer, anlegg, inventar og utstyr føres opp i balansen som eiendeler til anskaffelseskost. Tilskudd er ikke trukket fra. For å bli vurdert som en investering, må anskaffelsen ha en økonomisk levetid på minst 3 år, samt ha en anskaffelseskost på minst kr. 100 000. Avskrivninger føres både i driftsregnskapet og balansen. I driftsregnskapet føres avskrivninger som en driftsutgift og med en motpost før netto driftsresultat. Netto driftsresultat påvirkes dermed ikke av avskrivningene.

Note 1 – Eiere

Agder fylkeskommune	kr	500 000
Kristiansand kommune	kr	220 000
Lindesnes kommune	kr	70 000
Flekkefjord kommune	kr	50 000
Farsund kommune	kr	50 000
Vennesla Kommune	kr	50 000
Lyngdal kommune	kr	20 000
Kvinesdal kommune	kr	10 000
Åseral kommune	kr	10 000
Hægebostad kommune	kr	10 000
Sirdal kommune	kr	10 000
Sum innbetalt urørlig egenkapital		kr 1 000 000

Note 2 – Tilskudd

	2023	2022
Samlede tilskudd	87 486 949	75 563 398
Samlede tilskudd fra eiere, fylke og kommuner	36 004 644	32 479 418
Andelen tilskudd fra eiere, fylke og kommuner	41 %	43 %
Samlede tilskudd fra øvrige tilskuddsgivere	51 482 306	43 083 981
Andelen øvrige tilskuddsgivere	59 %	57 %

Driftstilskudd

Driftstilskudd fra Kulturdepartementet	34 360 000	32 680 000
Ekstra tilskudd fra Kulturdepartementet	5 307 500	1 188 688
Driftstilskudd fra Agder fylkeskommune	14 140 000	12 200 000
Ekstra tilskudd fra Agder fylkeskommune	2 005 914	2 526 000
Driftstilskudd fra kommunene	12 267 535	11 711 649
Ekstra tilskudd fra kommunene	1 108 054	1 949 162
Driftstilskudd fra Gimle Gård	700 000	700 000
Driftstilskudd fra Tingvatn fornminnepark IKS	1 556 597	1 454 764
Tilskudd fra Norsk Jernbanemuseum	4 132 381	3 956 881
Tilskudd fra Agder fylkesk./Riksantikvaren til Sjølingstad Uldvarefabrik	4 770 756	4 092 607
Øvrige tilskudd ¹	3 703 553	2 223 374
Sum driftstilskudd	84 052 290	74 683 124

¹2023: Inkludert sluttutbetaling fra European Commission til EU-prosjekt kr. 2 559 365

Investeringsstilskudd

Investeringsstilskudd fra Kulturdepartementet	800 000	
Investeringsstilskudd fra kommuner	400 000	
Investeringsstilskudd fra Agder fylkeskommune	1 412 385	
Investeringsstilskudd fra Jernbanemuseet	500 000	
Investeringsstilskudd fra stiftelser		730 274
Øvrige tilskudd ¹	322 275	150 000
Sum investeringstilskudd	3 434 660	880 274

¹2023: Tilskudd fra ENOVA til energi- og klimatiltak

Note 3 – Bankinnskudd

Kontantbeholdning kasser	kr	55 381
Bundne skattetrekksmidler	kr	1 749 886
Øvrige bankinnskudd	kr	40 344 311
Sum likvide midler		kr 42 149 579

Note 4 – Andre fordringer

	2023	2022
Tilgode tilskudd	4 181 675	3 355 120
Tilgode ordinær MVA	1 250 330	1 550 993
Tilgode MVA-kompensasjon	707 697	291 262
Kortsiktige fordringer interim	3 912	0
Kortsiktige fordringer ansatte	9 148	1 115
Forskuddsbetalte utgifter	70 674	123 280
Sum andre fordringer	6 223 435	5 321 771

Tap på fordringer er utgiftsført med kr. 50 000 i 2023

Note 5 – Annen kortsiktig gjeld

	2023	2022
Forskuddsbetalte kostnader	1 747 395	0
Arbeidsgiveravgift	1 288 770	1 324 920
Forskuddstrekk	1 547 522	1 347 227
Feriepenger	3 554 045	3 347 282
Sum annen kortsiktig gjeld	8 137 732	6 019 430

Note 6 – Arbeidskapitalen

	31.12.2023	31.12.2022	Endring
Omløpsmidler	50 567 615	41 345 368	9 222 247
Kortsiktig gjeld	-11 366 093	-9 551 715	-1 814 379
Arbeidskapital	39 201 521	31 793 653	7 407 868
Netto driftsresultat			14 723 754
Netto utgifter i investeringsregnskapet			-7 315 886
Endring ubrukte lånemidler			0
Endring av regnskapsprinsipp			0
Endring arbeidskapital			7 407 868

Note 7 – Fond

	Saldo 01.01.23	Bruk av fond	Avsetning til fond	Saldo 31.12.23
Disposisjonsfond	15 198 762	-	8 346 137	23 544 899
Bundne driftsfond	11 802 753	-4 044 297	4 351 674	12 110 129
Bundne investeringsfond	3 792 139	-2 045 644	800 000	2 546 495
Sum fond	30 793 654	-6 089 941	13 497 811	38 201 523

Disposisjonsfond

	Pr. 01.01.2023	Bevegelse 2023	Pr. 31.12.2023
Avd 1 Odderøya museumshavn	295 925		295 925
Avd 2 Sjølingstad Uldvarefabrik	1 282 298	-262 478	1 019 820
Avd 3 Kristiansand museum	1 501 955	-320 146	1 181 810
Avd 4 Setesdalsbanen	1 141 517	485 861	1 627 377
Avd 5 VAM Administrasjon og avdeling 11 Fagseksjon ¹	7 006 210	4 118 198	11 124 408
Avd 6 Lista museum	159 772		159 772
Avd 7 Mandal museum	910 964	99 014	1 009 979
Avd 8 Flekkefjord museum	1 392 111	-416 621	975 490
Avd 9 Gimle Gård	555 566	241 562	797 128
Avd 10 Kanonmuseet ²	-733 605	819 446	85 841
Avd 11 Fagseksjonen ³	-375 881	125 881	-250 000
Avd 12 D/S Hestmanden	4 055 606	3 941 282	7 996 888
Avd 13 Tingvatn fornminnepark	192 707	-64 802	127 905
Avd 15 Magasin ⁴	-2 186 383	-421 060	-2 607 443
TOTALT	15 198 762		23 544 899

¹ Avd 5 og 11 ses under ett som administrasjon med felles disposisjonsfond

² Negativt disposisjonsfond for finansiering av egeninnsats ved bygging av nytt publikumsbygg er nedbetalt i 2023

³ Negativt disposisjonsfond som finansiering av verkstedhall ved Kristiansand museum

Restsaldo i 2023 på kr 250 000 skal dekkes av midler fra Stiftelsen Vest-Agder Fylkesmuseum

⁴ Negativt disposisjonsfond som finansiering av innredning på nytt magasin

Note 7 – Fond

SPESIFIKASJON AV BUNDNE FOND

A. Bundne driftsfond

	Pr. 01.01.2023	Bruk av bundne driftsfond	Avsetning til bundne driftsfond	Pr. 31.12.2023
Avd 1 Odderøya museumshavn	20 252			20 252
Avd 2 Sjølingstad Uldvarefabrik	207 740	-107 740	55 000	155 000
Avd 3 Kristiansand museum	1 050 325	-1 004 740		45 584
Avd 4 Setesdalsbanen ¹	207 460	-85 054	3 621 706	3 744 112
Avd 5 VAM Administrasjon ²	2 993 187	-297 210		2 695 977
Avd 6 Lista museum	100 000	-100 000		0
Avd 7 Mandal museum ³	2 587 572	-820 664		1 766 908
Avd 8 Flekkefjord museum	46 000	-46 000		0
Avd 9 Gimle Gård	0	0	0	0
Avd 10 Kanonmuseet	0	0		0
Avd 11 Fagseksjonen	965 869	-221 949	36 408	780 328
Avd 12 D/S Hestmanden ⁴	3 606 800	-1 343 393		2 263 407
Avd 13 Tingvatn fornminnepark ⁵	0		638 559	638 559
Avd 14 I-ON	17 548	-17 548		0
TOTALT	11 802 753	-4 044 297	4 351 674	12 110 129

¹ Formål: Setesdalsbanen, i hovedsak til vedlikehold av lok 5

² Formål: Administrasjon, i hovedsak til nytt museumsbygg Odderøya

³ Formål: Mandal museum, i hovedsak til brannsikring av Andorsengården og trapper Andorsengården

⁴ Formål: D/S Hestmanden, i hovedsak til formidlingsbygg og formidling om bord

⁵ Formål: Tingvatn fornminnepark, til kommende utstilling om Folkevandringstiden

B. Bundne investeringsfond

	Pr. 01.01.2023	Bruk av investeringsfond	Avsetning til investeringsfond	Pr. 31.12.2023
Avd 1 Odderøya museumshavn				
Avd 2 Sjølingstad Uldvarefabrik	54 227	-54 227		0
Avd 3 Kristiansand museum	604 969	-604 969		0
Avd 4 Setesdalsbanen	332 570	-332 570		0
Avd 5 VAM Administrasjon ¹	2 800 372	-1 053 877		1 746 495
Avd 6 Lista museum	0			0
Avd 7 Mandal museum	0			0
Avd 8 Flekkefjord museum	0			0
Avd 9 Gimle Gård	0			0
Avd 10 Kanonmuseet	0			0
Avd 11 Fagseksjonen	0			0
Avd 12 D/S Hestmanden	0			0
Avd 13 Tingvatn fornminnepark ²	0		800 000	800 000
Avd 14 I-ON	0			0
TOTALT	3 792 139	-2 045 644	800 000	2 546 495

¹ Formål: Administrasjonen, til nytt museumsbygg Odderøya

² Formål: Tingvatn fornminnepark, sikringsmidler

Note 8 – Lønn og godtgjørelse til ledende stillinger

Stilling	Fastlønn inkl. feriepenger	Andre godtgjørelser	Sum
Direktør/Daglig leder*	1 043 635	4 392	1 048 027
Styret		360 300	360 300

* Direktøren har samme pensjonsvilkår som øvrige ansatte i Vest-Agder-museet

Note 9 – Godtgjørelse til revisor

Honorar eks. mva:	2023	2 022	Endring
Revisjonshonorar ¹	538 700	217 700	321 000
Bistand	22 000	60 000	-38 000
Sum	560 700	277 700	283 000

¹ 2023: Herunder utgjør revisjon av EU-prosjektet "Identity On the line" kr. 325 000

Note 10 – Anleggsmidler

Anleggsmidler pr. 31.12.2023	5240050 Utstyr, maskiner og transport- midler (5 år) 5.24	5240100 Utstyr, maskiner og transport- midler (10 år) 5.24	5270000 Faste eiendommer og anlegg (ingen avskrivning)	5270200 Faste eiendommer og anlegg (20 år) 5.27	5270400 Faste eiendommer og anlegg (40 år) 5.27	5270500 Faste eiendommer og anlegg (50 år) 5.27	Totalt
Bokført verdi 31.12.22	835 378	12 954 549	300 000	8 723 698	992 571	41 354 453	65 160 649
Anskaffelseskost 01.01.23	2 649 755	15 777 871	300 000	12 138 879	1 167 726	44 096 121	76 130 351
Tilgang	0	1 959 406	0	1 923 763	0	7 171 076	11 054 245
Avgang	0	0	0	0	0	0	0
Akk kostpris 31.12.23	2 649 754	17 737 277	300 000	14 062 641	1 167 726	51 267 197	87 184 595
Akk avskrivning 31.12.23	-2 013 798	-3 688 380	0	-4 022 124	-204 348	-3 429 525	-13 358 175
Årets avskrivning	-199 420	-865 058	0	-606 944	-29 193	-687 857	-2 388 472
Bokført verdi 31.12.23	635 956	14 048 897	300 000	10 040 517	963 378	47 837 672	73 826 420

Note 11 – Pensjonsforpliktelser

Vest-Agder-museet IKS har pensjonsordning for sine ansatte i Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

De kommunale forskriftene fikk i 2002 nye bestemmelser for regnskapsføring av pensjon. Disse går i korthet ut på at de løpende utgifter i driftsregnskapet tilpasses et gjennomsnittsnivå basert på beregninger av netto pensjonskostnad. Forskjellen mellom betalt premie og netto pensjonskostnad utgjør premieavviket, som igjen gir resultateffekt.

Det er også i 2023 foretatt en aktuarberegning av premieavviket, pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidlene.

Endring premieavvik er inntektsført i regnskapsåret. Netto driftsresultat for 2023 er styrket med den totale endringen på kr. 693 796.

Pensjonsmidlene dekker nå de fremtidige pensjonsforpliktelser, og fremkommer av post netto pensjonsforpliktelse. Dersom pensjonsmidlene overstiger pensjonsforpliktelsen beregnes det ikke arbeidsgiveravgift av netto forpliktelse. Premieavviket har en amortiseringsperiode på 1 år.

Årets netto pensjonsutgifter	Beløp i kroner	KLP
Årets pensjonsopptjening, nåverdi		4 330 788
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse		2 082 327
Brutto pensjonskostnad		6 413 115
Forventet avkastning pensjonsmidler		-2 335 691
Netto pensjonsutgift		4 077 424
Amortisert premieavvik		294 632
Administrasjonsutgifter		181 879
Netto pensjonsutgifter inkl. adm. utgifter og amortisert premieavvik		4 553 935

Beregnet premieavvik	Beløp i kroner	KLP
Innbetalt pensjonspremie (inkl. adm)		5 161 995
Administrasjonsutgifter		-181 879
Netto pensjonskostnad		-4 077 424
Premieavvik		902 692
Arbeidsgiveravgift (14,1%)		127 280
Premieavvik inkl arbeidsgiveravgift (14,1%)		1 029 972

Pensjonsforpliktelse	Beløp i kroner	KLP
Brutto pensjonsforpliktelse IB 1.1 - estimat i fjor		55 372 700
Estimatavvik forpliktelse IB 1.1		839 439
Faktisk forpliktelse 1.1		56 212 139
Årets pensjonsopptjening		4 330 788
Renteutgifter av påløpt pensjonsforpliktelse		2 082 327
Utbetalte pensjoner		-2 095 741
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.23 - estimat		60 529 513
14,1% arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpliktelse		0
Pensjonsforpliktelse i balansen		60 529 513

Pensjonsmidler	Beløp i kroner	KLP
Pensjonsmidler IB 1.1 - estimat i fjor		57 982 664
Estimatavvik midler 1.1		-1 032 588
Faktiske midler 1.1		56 950 076
Årets forventede avkastning		2 335 691
Årets premieinnbetaling ekskl. adm. utgifter		4 980 116
Årets utbetaling av pensjon		-2 095 741
Brutto pensjonsmidler 31.12.23		62 170 142

Netto pensjonsforpliktelse	Beløp i kroner	KLP
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser		1 640 629
Arbeidsgiveravgift, 14,1%		0
Netto pensjonsmidler/ -forpliktelser inkl arbeidsgiveravgift		1 640 629

Premiefond	Beløp
Innestående på premiefond 01.01.23	4 227 305
Tilført premiefondet i løpet av året	419 523
Bruk av premiefondet i løpet av året	-2 579 213
Innestående på premiefond 31.12.23	2 067 615

Aktive medlemmer	81
Antall pensjonister	42
Forventet avkastning	4,00 %
Diskonteringsrente	3,50 %
Forventet lønnsvekst	2,48 %
G-regulering	2,48 %
Forventet pensjonsregulering	1,71 %
AFP-uttak	Ikke oppgitt

Note 12 – Kapitalkonto

	31.12.2023	31.12.2022	Endring
Anleggsmidler	137 253 184	124 228 669	13 024 515
Langsiktig gjeld	-60 529 513	-55 372 700	-5 156 813
Ubrukte lånemidler	0	0	0
Endring i regnskapsprinsipp	0	0	0
Kapitalkonto	76 723 671	68 855 969	7 867 702

Note 13 – Aksjer og eiendeler

Selskap	Eierandel	Anskaffelses kostnad	Regnskap 31.12.2023	Regnskap 31.12.2022	Endring fra forrige år
KulturIT	0,97 %	50 000	50 000	-	50 000
KLP Egenkapitalinnskudd			1 206 622	1 085 358	121 264

Note 14 – Oversikt samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

Disposisjoner som er foretatt i samsvar med § 4-1 og § 4-4 for driftsregnskapet

1. Netto driftsresultat	14 723 754
2. Avsetninger til bundne driftsfond	4 351 674
3. Bruk av bundne driftsfond	4 044 298
4. Overføring til investering i henhold til årsbudsjettet og fullmakter ¹	7 206 067
5. Avsetning til disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	1 839 224
6. Bruk av disposisjonsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	1 935 455
7. Budsjettetert dekning av tidligere års merforbruk	0
8. Årets budsjettavvik (mindreforbruk før strykninger)	7 306 543
9. Strykning av overføring til investering	1 135 824
12. Strykning av bruk av disposisjonsfond	1 935 455
13. Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	6 506 912
17. Avsetning av mindreforbruk etter strykninger til disposisjonsfond	6 506 912
18. Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0

Disposisjoner som er foretatt i samsvar med § 4-1 og § 4-4 for driftsregnskapet

1. Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	-7 315 886
2. Avsetninger til bundne investeringsfond	800 000
3. Bruk av bundne investeringsfond	2 045 644
4. Budsjettetert bruk av lån	0
5. Overføring fra drift i henhold til årsbudsjettet og fullmakter ¹	7 206 067
6. Avsetning til ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	0
7. Bruk av ubundet investeringsfond i henhold til årsbudsjettet og fullmakter	0
8. Dekning av tidligere års udekket beløp	0
9. Årets budsjettavvik (udekket eller udisponert beløp før strykninger)	1 135 824
12. Strykning av overføring fra drift	1 135 824
14. Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	0
16. Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0

¹ Overføring fra driftsregnskapet består av budsjettetert beløp kr. 4 825 381 og overføring av bundne midler til bruk i investering kr. 2 380 686

Aktivitet med tresnitt på Vigeland hus, Mandal museum.

Årsmelding fra Vest-Agder-museet

Vest-Agder-museet er en av de største kulturinstitusjonene på Agder. Virksomheten gjennomgår kontinuerlig endringer for å spisse og forbedre det faglige arbeidet og publikumstilbudet. Arbeidet med samlingsforvaltning blir mer digitalisert, og det er økt fokus på forskning og kunnskapsutvikling. Museet har stort fokus på involvering av publikum og nye brukergrupper i sitt arbeid. Museet har et bredt nettverk av samarbeidsrelasjoner, både regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Vest-Agder-museet bidrar med å nå målene i Regionplan Agder 2030 og stortingsmeldingen «Musea i samfunnet». Dette inkluderer FNs bærekraftsmål. Fokus på gjenbruk og reparasjon fremfor å kjøpe nytt, er viktig i Vest-Agder-museet. Parallelt arbeider museet også med å øke egeninntjeningen, slik at det økonomiske handlingsrommet for videre utvikling blir større.

Det største prosjektet i museet er realiseringen av nytt museumsbygg på Odderøya i Kristiansand. Bygget skal være et nav i museets samlede virksomhet, formidle regionens maritime historie og samtidig være et bymuseum for Kristiansand. Det nye bygget skal også være en viktig møteplass, både mellom museet og andre kulturhistorisk interesserte grupper, men ikke minst mellom museet og sosiale grupper som ikke bruker museet i dag.

FAGLIGE PRIORITERINGER

Vest-Agder-museet har definert fem tematiske hovedområder i gjeldende strategiske plan: Militærhistorie, industrihistorie, maritim historie, byggeskikk og besøksstedenes egenhistorie/lokalhistorie. Fokuset gjelder for alle arbeidsområder, dvs. solid kunnskapsproduksjon, helhetlig samlingsforvaltning, trygg ivaretaging, relevant formidling og aktiv samhandling.

Rollen som aktiv samfunnsaktør er den røde tråden og tilnæringsmåten i alt arbeid ved Vest-Agder-museet, og museets slagord er «Vi forteller din historie».

Aktiv samfunnsrolle

Kriger, mennesker på flukt, dyrtid og miljøtrussel og samtidig en stor interesse for identitet og egen historie

– året har vist hvor viktig det er for Vest-Agder-museet å innta en aktiv samfunnsrolle og å arbeide videre i dialog med menneskene rundt oss.

Ikke minst har det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON), som museet har ledet gjennom fire år (2019-2023), vist seg å være svært relevant og viktig i dagens situasjon. Prosjektet handler om krig, migrasjon, identitet og overføringer av traumer gjennom generasjoner, basert på 164 dybdeintervjuer i sju land. Creative Europe formulerte prosjektets betydning slik i sin avsluttende evalueringsrapport:

“The project has made an important contribution to the understanding of the history of migration in the 20th century and is an important source of information that can inform today’s policies on the matter of migration.”

I april arrangerte Vest-Agder-museet og de seks samarbeidspartnerne en internasjonal avslutningskonferanse i Brussel. Prosjektets funn ble presentert for migrasjonseksperter, forskere, politikere og andre beslutningstakere og fikk stor oppmerksomhet.

Vest-Agder-museets eget delprosjekt i I-ON, «Det snakker vi ikke om! Familiehemmeligheter etter andre verdenskrig», har også hatt et aktivt driftsår i 2023. Vandretstillingen har besøkt tre av våre egne avdelinger samt Stiklestad nasjonale kultursenter og formidles til ungdomsskoleklasser gjennom Den kulturelle skolesekken i hele Agder. Arbeidet med «Det snakker vi ikke om!» har bidratt til et oppfølgende

Barneaktiviteter på Lista museum.

forskningsprosjekt, «Hva skjer med det ufortalte?», som har fått støtte fra Kulturrådet (2021-2023). Den første artikkelen fra prosjektet er på vei til å bli publisert.

I kjølvannet av Identity on the Line har Vest-Agder-museet samarbeidet med Ukrainisk organisasjon i Agder om involveringsprosjektet «Ukrainske håp», der over 30 informanter, ukrainske flyktninger i alle aldre, delte sine tanker og personlige bilder rundt temaet «Håp». Et utvalg ble presentert i en digital utstilling i et virtuelt, interaktivt museum, og hele materialet er publisert på museets nettsider.

Utover disse prosjektene er Vest-Agder-museet med sine mange og spredte lokasjoner opptatt av å inkludere

lokalbefolkningen i museets arbeid og formidling. Det er en stor pågang av henvendelser til våre fagfolk som gjelder gjenstander, bygninger, kulturlandskap og lokale, historiske hendelser.

Vest-Agder-museet videreførte også i 2023 inkluderingstiltaket med gratis (ordinært) årskort til lavinntektsfamilier, flyktninger og asylsøkere. Kortene distribueres via kommunene – ofte gjennom NAV, flyktningetjenester og introduksjonsprogram. I 2023 ble det sendt ut 157 familiekort, 7 barnekort og 64 voksenkort, totalt 228 årskort. I 2022 delte vi ut totalt 322 kort. Årsaken til en tilsynelatende nedgang i samlet antall kort, er at museet har erstattet mange voksne/barn-enkeltkort med familiekort.

“Plastikk 2023” i Odderøya museumshavn.

Militærhistorie

Vest-Agder-museet bidrar med innspill og rådgivning overfor offentlige og private aktører innenfor militærhistorie og kulturminnevern. I tillegg bidrar museet med ulike typer formidling av militærhistoriske tema på Agder.

Aktivitet og prosjekter i 2023:

Prosjekter på Kristiansand kanonmuseum og Odderøya:

- Kunnskapsoverføring: Det er produsert en dokumentasjonsfilm om kjøringen av den store kanonen på Møvik fort.
- Kulturminnevern: Arbeidet for å sikre krigsminner tilhørende Møvik fort, i forkant av utbyggingen i områdene rundt Kanonmuseet, har fortsatt i 2023. Det samme gjelder prosjekt «Haubits» på Odderøya, der målet er å åpne haubitsgangene på Odderøya for publikum.
- Kunnskapsutvikling: Militærhistoriker arbeider med en publikasjon om forsvarsverkene på Odderøya.

Aktivitet på andre arenaer:

- Foredrag: Museets militærhistoriker har i 2023 holdt ti foredrag om militærhistoriske tema.
- Befaringer: Det har gjennom året vært avholdt flere kulturhistoriske befaringer – med kommuner, fylkeskommunen, Riksantikvaren og privatpersoner.
- «Hemmelig rom»-prosjektet: Vest-Agder-museet er med i et samarbeidsprosjekt om å dokumentere motstandsarbeidet knyttet til den illegale avisen «Sørlandetsfronten» under krigen og et godt bevart «hemmelig rom» i Kronprinsens gate 13, Kristiansand. Museet har sørget for 3D-skanning av rommet med tanke på framtidig formidling.
- Skilt: Produksjon og montering av et militærhistorisk skilt på Jegersberg gård, i samarbeid med Jegersberg Gård rehabiliterings- og kompetansesenter og Agder fylkeskommune.

Industrihistorie

2023 har vært et produktivt år på satsningsområdet «industrihistorie» i Vest-Agder-museet, først og fremst gjennom etableringen Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal, som åpnet 17. juni.

Aktivitet og prosjekter 2023:

- Ballastbrygga: Det har blitt gjennomført en omfattende dokumentasjon av industrihistorien i Mandal og omegn i forbindelse med utvikling av utstillingen i det nye senteret. I den forbindelse har det også blitt opprettet kontakt med virksomme bedrifter, og enkelte gjenstander er tatt inn i museets samlinger. Kartleggingsmaterialet formidles på ulike måter i senteret, blant annet via en interaktiv skjerm i utstillingen og i en base på museets nettsider med hittil 117 bedriftspresentasjoner. Industridokumentasjonen i Mandal har også omfattet intervjuer med tre tidligere industriarbeidere. De ble filmet mens de samtalte om tiden de arbeidet ved byens bedrifter. Samtalene presenteres i utstillingen som dialoger mellom intervjuobjektene.
- Sjølingstad Uldvarefabrik: Fabrikken har blant annet arbeidet aktivt med håndbåren kunnskapsoverføring gjennom kopiering av hullkortene til jaquardvevene.
- Christianssands Bryggeri (CB): Det er gjennomført arbeidslivsintervju med tidligere ansatte i CB samt at gjenstander fra bryggeriet er innlemmet i samlingen.

Maritim historie med vekt på plastbåthistorie

Aktivitet og prosjekter 2023:

- Samlingen: Museet tok imot en kano produsert av Draco (ca. 1966). Kanoen skal stilles ut i Flekkefjord sommeren 2024.
- Dialog: Museet får en rekke publikumshenvendelser. En stor del av disse er ønske om bilder og brosjyrer, men også identifisering av båter.
- Foredrag: Museets konservator for plastbåthistorie holdt tre foredrag i løpet av året. I tillegg ble det holdt et innlegg om plastbåters «vern og bevaring» under Riksantikvarens høstkonferanse, hvor museet også stilte ut en Ali-Craft 13.

Odderøya museumshavn:

- Den flytende utstillingen i museumshavna bestod sommeren 2023 av 19 plastbåter og 33 trebåter.
- Under «PLASTIKK», museets årlige regatta for klassiske plastbåter, deltok over 20 båter. I tillegg ble flere båter stilt ut både på land og på vann. Bragdøya kystlag og Kristiansand Orlogsforening deltok med aktiviteter. Jørgen Sommerfeldt-Colberg hadde foredrag om Jan Herman Linge. Ca. 1150 mennesker var innom museumshavna denne søndagen.

- Restaureringen av en Skibspplast Sportsmann 13 fra 1971 ble fullført våren 2023. Båten ble utstilt under plastbåtregattaen.

Ansvarlig konservator for plastbåthistorie hadde en lengre permisjon i 2023. Aktivitetsnivået har derfor vært noe lavere enn tidligere år.

Bygningsvern og byggeskikk

Med utgangspunkt i våre fredede og verneverdige bygg er Vest-Agder-museet en kompetanseinstitusjon innen byggeskikk og bygningsvern. Innenfor gjeldende økonomiske rammer skal museets arbeid være knyttet til bygningsvern på egen bygningsmasse, kompetanseheving og overføring av kunnskap internt i museet.

Gjennom kurs, håndverkerkafeer osv. skal museet også bidra til kompetansespredning og rekruttering til restaureringshåndverkerfaget. Dette gjøres gjennom samarbeid med avdeling for kulturminnevern og kulturturisme (tidligere fylkeskonservatoren) i Agder fylkeskommune, Tangen videregående skole, Universitetet i Agder, Fortidsminneforeningen. For tiden har istandsetting av museets egen bygningsmasse førsteprioritet. Museet har i 2023 arbeidet aktivt med istandsetting av antikvariske bygg ved de fleste av museets avdelinger. Dette er dels gjort med egne ansatte og dels med innleide personer eller firma. Museet stiller krav om at de firmaene som skal arbeide hos oss skal ha lærlinger.

Besøksstedenes historie

Besøksstedene har et naturlig fokus på sin egen historie og historien til sine lokalområder, noe som kommer til uttrykk i utstillinger, foredrag, aktiviteter og prosjekter. I 2023 åpnet Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal. Mandal var i sin tid Norges største industriby etter folketall. Senteret er et samarbeid mellom Mandals Trebåt- og Motorforening, Marna Motor AS, Vest-Agder-museet/Mandal museum, Lindesnes kommune og Agder fylkeskommune. Det har i tillegg vært arbeidet med utstilling om det Amerikanske Lista og folkevandringstid på Tingvatn. Disse er planlagt åpnet i 2024.

Ved flere avdelinger arbeides det med å bedre publikumsfasilitetene, herunder muligheter for universell utforming.

Etter at nytt publikumsbygg ble åpnet ved Kristiansand kanonmuseum i 2021, er det særlig Kristiansand museum og Mandal museum som har store utfordringer knyttet til bygg og tilgjengelighet.

BESØKSTALL

Publikumsrekord

I 2023 nådde Vest-Agder-museet en milepæl: 150 000 mennesker opplevde et av våre museer, utstillinger og foredrag i løpet av året, en økning på 8,5 % fra forrige publikumsrekord (2022) og en solid økning fra årene før pandemien.

Fem av museene satte individuelle besøksrekorder: Kristiansand museum, Kristiansand kanonmuseum, Gimle Gård, Sjølingstad Uldvarefabrik og Flekkefjord museum. Også museene i Mandal og på Lista har hatt gode besøkstall i 2023. Økningen skyldes generelt stor og variert aktivitet ved alle museene. Det har også vært arbeidet mer intensivt og målrettet med markedsføring av tilbudene.

Kristiansand museum topper besøksstatistikken i Vest-Agder-museet med nesten 23 700 gjester. Museet har hatt en god sesong med blant annet gratis aktivitetstilbud for barn, «Sommer på museet», støttet av Gjensidigestiftelsen. Både Kristiansand museum og Kanonmuseet har merket økt tilstrømning av cruisegjester året rundt, og at flere utenlandske turister kommer til byen. I Mandal åpnet Ballastbrygga

industrihistoriske senter i juni 2023 og bidro til at museet nærmet seg sin egen publikumsrekord fra 2017. Økningen ved Flekkefjord museum skyldes blant annet satsningen «Håndverksted», et gratis tilbud med familieaktiviteter lørdager utenom sesong. Flekkefjord og flere andre avdelinger har styrket sin lokale profil med en rekke arrangementer og foredragskvelder gjennom året. Vest-Agder-museet har også i 2023 formidlet aktivt på arenaer utenfor museet – gjennom foredrag, vandretstillinger og ulike utstillinger i det offentlige rom.

Tallene i tabellen fanger ikke opp besøkende som bruker museets friluftsområder uten å ha løst billett. Dette er en utfordring ved avdelinger som ligger i etablerte turområder, spesielt Odderøya museumshavn, Kristiansand kanonmuseum, Kristiansand museum og Lista museum.

Gjestene

Rundt 65 % av dem som besøkte en av Vest-Agder-museets avdelinger i 2023, kom på egenhånd, ikke som del av en gruppe. Tallet er omtrent det samme som i 2022. Under pandemien var andelen enkeltbesøk over 85 %. Av grupper var det flest cruisegjester (hovedsakelig på Kristiansand museum og Setesdalsbanen), deretter fulgte DKS og skole/barnehagebesøk.

Besøkstall ved avdelingene

Totale publikumstall pr. avdeling	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kristiansand museum	13 408	14 418	4 189	6 253	16 044	23 674
Gimle Gård	2 909	3 100	145	1 583	2 631	4 852
Odderøya museumshavn	7 727	6 720	3 350	8 620	6 051	4 134
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	12 979	1774	0	14 048	20 936	18 216
Kristiansand kanonmuseum	8 890	10 969	12 192	11 126	13 148	15 416
Setesdalsbanen	21 821	20 155	7 057	7 387	17 527	17 788
Mandal museum (inkl. Vigeland Hus)	4 392	5 293	3 576	4 611	6 202	9 308
Sjølingstad Uldvarefabrik	7 743	8 603	6 704	5 383	9 389	9 516
Tingvatn fornminnepark og besøkssenter	2 895	3 730	1 316	1 481	2 076	3 533
Lista museum	15 673	18 375	12 872	13 353	17 157	17 537
Flekkefjord museum	8 879	9 798	5 401	6 076	8 168	10 325
Totalt fysisk besøk ved VAMs avdelinger	107 316	102 935	56 802	73 704	119 329	134 299
Formidling utenfor VAMs besøksmål	14 950	16 440	2 639	15 600	17 858*	15 722*
Totalt	122 266	119 375	59 441	89 304	137 187	150 021

* Miles Gemini-utstillingen på Kristiansand lufthavn Kjevik – utland er ikke lagt inn i besøksstatistikken, men Avinor melder at over 100 000 passasjerer har passert utstillingen i 2023.

RELEVANT FORMIDLING

Vest-Agder-museets formidlingsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets formidlingsplan (justert i 2023) og i planer og strategier på de ulike virkeområdene. Koordinering og utvikling av felles formidling i Vest-Agder-museet er organisert i en avdelingsoverbyggende arbeidsgruppe under ledelse av museets formidlingsleder. Gruppen møtes månedlig på Teams og har ellers fysiske halvårsmøter i tillegg til annen, mer uformell kontakt. Utøvelse og ansvar for formidlingen ligger til den enkelte avdeling.

Museet kan vise til betydelig variasjon og stor bredde i formidlingstilbud, samarbeidsformer og metoder, men året har vært preget av utskiftninger av personale og vakanse i formidlergruppa. Med få formidlingsressurser tilgjengelig, er spesielt den pedagogiske virksomheten i museet sårbar.

Pedagogisk virksomhet

Skoler og barnehager er en prioritert målgruppe i Vest-Agder-museet, og vi tilstreber å ha et godt og relevant tilbud for denne gjestegruppa på alle nivåer, lokalt og regionalt.

Museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale kulturelle skolesekken (DKS) på kulturarvfeltet og tilbyr også noen opplegg innen visuell kunst. Den enkelte avdeling samarbeider med sin

Skoleelever på besøk på Kristiansand museum.

kommune om tilbudene i lokal, kommunal DKS. Etter omlegging av DKS regionalt, er det ikke lenger anledning til å tilby kulturarv til grunnskolen i alle distrikter hvert skoleår. Det innebærer at skolebesøket ved enkelte avdelinger vil variere fra år til år. Andelen organiserte elevgrupper i forhold til totalt besøkstall i museet har sunket over tid og er nesten halvert i løpet av de siste ti åra; fra 19 % i 2013 til rundt 10 % i 2023.

Besøkstall for skole- og barnehagebesøk ved Vest-Agder-museets avdelinger (i og utenfor DKS)

Avdeling	2018	2019	2020*	2021*	2022	2023
Kristiansand museum	3 800	3 800	1 306	1 242	1 973	3 987
Gimle Gård	503	572	0	267	280	766
Odderøya museumshavn	421	468	79	126	1 065	1 050
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	1 772	1 015	0	1 048	1 109	818
Kristiansand kanonmuseum	207	56	644	536	1 495	466
Setesdalsbanen	712	1 230	237	0	1 103	1 183
Mandal museum og Vigeland hus	542	1 604	489	615	1 081	1 595
Sjølingstad Uldvarefabrik	1 282	1 493	1 119	340	1 675	1 328
Lista museum	1 687	800	300	817	1 283	1 618
Flekkefjord museum	3 804	2 792	1 394	1 599	3 431	2 058
Tingvatn fornminnepark	470	440	32	200	299	434
Fagseksjonen	443	0	621	0	245	0
Totalt	15 643	14 270	6 221	6 790	15 039	15 303

* 2020 og 2021: Covid-19-pandemi

I 2023 (delt mellom skoleårene 2022/23 og 2023/24) fikk Vest-Agder-museet til sammen antatt 17 tilbud i fylkeskommunal og lokal DKS, omtrent det samme som

i 2022. Museet gir også tilbud til skoler og barnehager uavhengig av DKS.

Pedagogisk opplegg ved Vest-Agder-museets avdelinger 2023

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2023
Kristiansand museum	<ul style="list-style-type: none"> «Byen vår før elektrisiteten kom», DKS for 2. trinn i Kristiansand. Skoleturneen «Fortellerkoffert på eventyr», DKS for småskolen. Levende teater på museet – samarbeid med visuelle og sceniske fag v/UiA. Jul i gamledager – forskjeller på by og land», alle aldersgrupper. Toukers kurs i historisk tømring for byggfagelever i videregående skole i samarbeid med Tangen vgs. Skoleklasser og barnehagegrupper på henvendelse gjennom året; blant annet samarbeid med skoler og organisasjoner for barn med spesielle behov og funksjonsvariasjoner.
Gimle Gård	<ul style="list-style-type: none"> «Er dette ViRkelig?» Et møte med en digital og interaktiv Henrik Wergeland på Gimle Gård, prøveprosjekt med ekstern evaluering (NORCE) i samarbeid med UiA og KKG-vgs. «Bjørnson og Collett på Gimle». Et opplegg utviklet i samarbeid med KKG-vgs. og gjennomført av skolen. Jul på Gimle. Ordinære omvisninger om lystgårdens historie.
Odderøya museumshavn	<ul style="list-style-type: none"> «Båten for alle», DKS for 5.–9. trinn. Eget opplegg for barnehager, inkl. påskeferieaktiviteter. Eget opplegg for videregående skole.
D/S Hestmanden	<ul style="list-style-type: none"> «Farefull førstereis – historien om ungdommene i Nortraship», DKS for videregående skole. Basisopplegg for skolebesøk på forespørsel.
Kristiansand kanonmuseum	<ul style="list-style-type: none"> «Arbeidere, fanger, soldater – Møvik i krigsårene», DKS for ungdomstrinnet. Eget opplegg for barnehager.
Setesdalsbanen	<ul style="list-style-type: none"> Skole- og barnehagekjøring med opplegg på Paulen gård i juni. Tur med motorvogn med opplegg på Kringsjå stasjon, kommunal DKS.
Mandal museum og Vigeland hus	<ul style="list-style-type: none"> «Mandal før og nå – landskap i bilder» for 8. trinn. «Grafikkverksted med silhuettrykk» for barnehagene, Vigeland hus. «Fagdag i historie» for Mandal videregående skole. «Byens utvikling og bærekraft». Fagdag i geografi for videregående skole. «Nasjonalromantikken» for videregående skole. «Kjenn din by» for 8. trinn. Byvandring. Språkopplæring. «Tidemand og Nielsen anno 1923». KI-prosjekt med prøveklasser. «Den industrielle revolusjon i Mandal», DKS for 8. og 9. trinn på Ballastbrygga industrihistoriske senter. «Minner – fra 1950-åra og fram til våre dager», Den kulturelle spaserstokken på seks dagsenter i Lindesnes kommune.
Sjølingstad Uldvarefabrik	<ul style="list-style-type: none"> «Det snakker vi ikke om!» Januar–februar, ungdomsskolen*. Påskeaktiviteter for 1.–4. trinn. Industrihistorie for ungdomsskolen (DKS) og videregående skole både DKS (våren 2023) og eget initiativ høsten 2023. Juleverksted, kommunal DKS.
Tingvatn fornminnepark	<ul style="list-style-type: none"> «Fra henrettelse til likeverd» – om utvikling av demokrati i et historisk perspektiv, DKS for ungdomstrinnet. Min kulturarv – historisk håndverk i Hægebostad, tilbud gjennom Kulturskolen.

Pedagogisk opplegg ved Vest-Agder-museets avdelinger 2023

Avdeling	Pedagogisk tilbud i 2023
Lista museum	<ul style="list-style-type: none"> «Fra korn til mel på Hervoll mølle», barnehage og kommunal DKS for 3. trinn. «Arkeolog for en dag», DKS for 4. trinn. «Lista i krig», DKS for videregående skole. «Hvem eier morgendagen?» DKS v/Kunstsilo, 5.–7. trinn.
Flekkefjord museum	<ul style="list-style-type: none"> Omvisninger i Christopher Beers hus (museet) for ungdomsskolen og vgs. Historiske byvandring for ungdomsskolen og videregående skole. «Det snakker vi ikke om!», DKS-skoleturné for 9. og 10. trinn.* Tatjana L. K. Gulbrandsen for 4. trinn, kommunal DKS. Flekkefjords Kirkenes-lærere (Læreraksjonen 1942) på Flekkefjord vgs. «Fortellinger fra Flekkefjord», lokalhistorisk utstilling for videregående skole. Førjulsutstillingen «Julegate», involverte fra barnehager til vgs.
Digitalt	<ul style="list-style-type: none"> Digitale school packages i Identity on the Line-prosjektet, tilgjengelig fra høsten 2023 på åtte europeiske språk, inkl. norsk: School packages – i-on.museum

* «Det snakker vi ikke om!» formidles til skoler som et samarbeidsprosjekt mellom fire formidlere i museet.

Nye utstillinger

Årets store utstillingsprosjekt var «Industribyen Mandal» i det nye Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal som åpnet til sommersesongen 2023. Også arbeidet med ny basisutstilling om folkevandringstid på Tingvatn, Amerikautstilling på Lista og prosjektering av museumshavnområdet «Vannspeilet» på Odderøya ble påbegynt i løpet av året.

Det er ellers et vidt spenn i avdelingenes muligheter for formidling og oppgradering gjennom utstillinger. Flere museer mangler egnede lokaler for visning av skiftende utstillinger, spesielt i Kristiansandsområdet. Oversikten under viser kun nyproduserte og temporære utstillinger i 2023. Etablerte utstillinger og utstillinger under produksjon er følgelig ikke med her. Listen viser 35 oppføringer, store og små, kunst og kulturarv, ute og inne, fysiske og digitale. Det er samme antall som i 2022.

Nye utstillinger i 2023

Avdeling	Nye utstillinger i 2023
Kristiansand museum	<ul style="list-style-type: none"> Byhistorisk fotoutstilling. Lydkulisse-utstilling: Levendegjøring av friluftsmuseet med lydculisser i bakgårder og historier fortalt i museets telefonkiosk.
Gimle Gård	<ul style="list-style-type: none"> Mobile informasjonsplansjer om jul og juletradisjoner på Gimle.
Odderøya museumshavn	<ul style="list-style-type: none"> Flytende sommerutstilling med 19 klassiske plastbåter og 33 trebåter.
D/S Hestmanden - Norsk krigsseilmuseum	<ul style="list-style-type: none"> «Farlig førstereis». Ny utstilling om ungdommen i handelsflåten, i lasterommet på hoveddekk. Utstilling av innlånt skipsratt som stammer fra et britisk marinefartøy under krigen. Oppdatering av alle basisutstillinger om bord: Slaget om Atlanterhavet, generell krigsseilerhistorie, navnelisteutstillingen og omroking av touchskjermer.
Kristiansand kanonmuseum	<ul style="list-style-type: none"> Digital fotoutstilling om krigsårene på Møvig på lerret i publikumsbygget.
Mandal museum og Vigeland hus	<ul style="list-style-type: none"> «Industribyen Mandal»: Utstilling om Mandal og distriktets industrihistorie på Ballastbrygga industrihistoriske senter. «Helner Grundt Spang»: Utstilling av flyger H. G. Spangs uniform og medaljer i Andorsengården. Pyntede juletrær etter historisk oppskrift i Andorsengården og Vigeland hus i desember.

Epler blir til saft på Flekkefjord museum.

Arrangementer 2023

Listen viser store og små arrangementer i regi av Vest-Agder-museets avdelinger – alene eller i samarbeid med

andre. Det har vært en stor økning i aktivitet i museet. Oversikten viser ca. 180 oppføringer – mot 150 i 2022 og 108 i 2021.

Arrangementer 2023

JANUAR

Dato	Arrangement	Sted
Hele året	6 samlinger med bygging av mathus og 18 samlinger med Venneforeningens «Åpent verksted»	Tingvatn fornminnepark
Hele året	Sogelaget, hagelaget og husflidslaget i Hægebostad bruker lokalene til lokalhistoriske kurs, temakvelder og foredrag gjennom hele året	Tingvatn fornminnepark
8. jan.	Åpning av to utstillinger: Grafisk kunst/Kunstsilo og Olaf Karlsen.	Nordberg fort
24. jan.	«Mandal, kvinnebyen», åpent foredrag for Mandal historielag	Mandal museum
26. jan.	Historier i et museum: «Kjevik, Norges eldste sivile lufthavn», foredrag ved Iver Holter-Andersen	Odderøya museumshavn
26. jan.	Foredragskveld i regi av Lista Museums Venner	Nordberg fort

FEBRUAR

Dato	Arrangement	Sted
2.–25. febr.	Håndverksted for barn hver lørdag i februar (4)	Flekkefjord museum
2. febr.	Historiekveld: «Tysk invasjonforsvar i Mandal», foredrag ved Endre Wrånes	Sjølingstad Uldvarefabrik
11. febr.	Utstillingslukking «Det snakker vi ikke om!»	Sjølingstad Uldvarefabrik
18.–19. febr.	Kurs i istandsetting av vinduer	Tingvatn fornminnepark
21. febr.	Vinterferieverksted	Nordberg fort
20. febr.	Vinterferieverksted	Flekkefjord museum
20.–23. febr.	Vinterferierebus hver dag i vinterferien	Kristiansand museum
21. og 23. febr.	Vinterferieåpent med barneomvisninger	Gimle Gård
22. og 25. febr.	Vinterferieaktiviteter i Andorsengården	Mandal museum
23. febr.	Utstillingsåpning VAMs vandretstilling: «Det snakker vi ikke om!» og foredrag med Jan Jørg Tomstad	Nordberg fort
23. febr.	Hans Seland – liv og verk, Fortidsminneforeningen	Flekkefjord museum
21.–24. febr.	Vinterferieaktiviteter for hele familien (Agder)	Sjølingstad Uldvarefabrik
24. febr.	Museumsaften: Foredrag ved Samuel Høiland om runder og språkutvikling i jernalderen	Tingvatn fornminnepark
24.–26. febr.	Vinterviking – «en møteplass for håndverksinteresserte historienere» Tingvatn fornminnepark	

MARS

Dato	Arrangement	Sted
28. febr.–3. mars	Vinterferieaktiviteter for hele familien (Rogaland)	Sjølingstad Uldvarefabrik
2. mars	Historiekveld: «Kvinnebyen Mandal», foredrag ved Birgitte Sørensen	Sjølingstad Uldvarefabrik
4.–25. mars	Håndverksted for barn hver lørdag i mars (4)	Flekkefjord museum
9. mars	Foredrag: «Min fars kamp under og etter krigen» ved Jan Jørg Tomstad	Nordberg fort
10. mars	Kurs i tilstandsvurdering av gamle hus i samarbeid med Bygningsvern i Agder	Kristiansand museum

Konsert med UiA-studenter på Gimle Gård.

Åpen fabrikk på Sjølingstad Uldvarefabrik.

Kveldsvandring på Kristiansand kanonmuseum.

Odderøya museumshavn: Foredrag ved Per Tomas Govertsen «Plasten i Søgne og With-båtene».

MARS

Dato	Arrangement	Sted
15. mars	«Industribyen Mandal». Foredrag for Mandals Trebåt og Motorforening	Mandal museum
11. mars	«Da sjørovere ble byens fedre», Gatefesten i Flekkefjord	Flekkefjord museum
28. mars	«Mandal, kvinnebyen». Foredrag for Mandal Sanitetsforening	Mandal museum
30. mars	Konsert med UiA-studenter	Gimle Gård
30. mars	Historier i et museum: «Broer og tunneler på Setesdalsbanen», foredrag ved Hans Co. Sørensen	Odderøya museumshavn
30. mars	«Bygdeborger i Norge og Lister», foredragskveld med Samuel Høiland og Dag Østtun	Nordberg fort
30. mars	Utstillingsåpning VAMs vandrestilling: «Det snakker vi ikke om!» og foredrag med Jan Jørg Tomstad	Flekkefjord museum

APRIL

Dato	Arrangement	Sted
1. april	Påskeaktiviteter i Andorsengården og på Vigeland hus	Mandal museum
1.–29. april	Håndverksted for barn hver lørdag i april (5)	Flekkefjord museum
2. april	Palmesøndag med påskemarked og verksted for barn	Nordberg fort
2.–4. april	Påskeaktiviteter for hele familien	Sjølingstad Uldvarefabrik
2.–9. april	Påskeåpent med aktiviteter	Kristiansand museum
2. og 3. april	Påskeferieåpent med barneomvisninger	Gimle Gård
3. april	Påskeferieaktivitet: Havdyrenes hemmeligheter	Odderøya museumshavn
5. april	Barnas arkeologi: Vi lager leirkar	Tingvatn fornminnepark
6. april	Utstillingsåpning: Tre brødre Hvistendahl	Nordberg fort
17. april	«Flekkefjords Kirkeneslærere: Læreraksjonen 1942», arrangement med filmvisning	Spira kulturhus, Flekkefjord
20. april	Terrengkarusellens museumsløp	Kristiansand museum
20. april	Foredragskveld: «CHEESE og flekkefjæringer i Storbritannia under krigen» ved Eivind Stø	Flekkefjord museum
22. april	Kulturskolelørdag med konserter	Nordberg fort
23. april	Åpen fabrikk!	Sjølingstad Uldvarefabrik
27. april	Historier i et museum: «Skeivhet til sjøs», foredrag ved Bård Gram Økland	Odderøya museumshavn
27. april	Foredragskveld: «Sommerbarna» med Dan Dyrli Dåtland	Flekkefjord museum

MAI

Dato	Arrangement	Sted
2. mai	Utstilling: «Flekkefjords Kirkeneslærere: Læreraksjonen 1942»	Flekkefjord vgs.
4. mai	Demokratiuka i Kristiansand: Identity on the Line viser den ukrainskproduserte filmen «Crimeans»	Aladdin kulturhus, Kristiansand
4. mai	Foredragskveld: «Drumtochty Castle: redningen for norske barn i krig og eksil?» ved Ragnhild Bie	Flekkefjord museum
6. mai	Klassisk konsert på Gimle: «Guerra amorosa»	Gimle Gård
6.–27. mai	Håndverksted for barn hver lørdag i mai (4)	Flekkefjord museum
7. mai	Den store museumsdagen, fellesarrangement for Vest-Agder-museet i samarbeid med Bredalsholmen DF	D/S Hestmanden, Bredalsholmen
8. mai	Foredrag om gammel byggeskikk i Setesdal og tunvandring med Kjell Andresen og Øyvind Mauren	Kristiansand museum
10. mai	Krigsseilernes dag. Samarbeidsarrangement mellom D/S Hestmanden, ARKIVET og Agder Krigsseileres Minneforening	ARKIVET freds- og menneskerettighets-senter
11. mai	Kickoff med Agder guide	Kristiansand museum
11. mai	Kveldsvandring på Kristiansand kanonmuseum	Kristiansand kanonmuseum
11.–12. mai	Levende museum med teaterstudenter v/UiA, skoler	Kristiansand museum
13. mai	Konsert med Los Hermanos og Sørlandets Shantykor	D/S Hestmanden, Lillesand
14. mai	Turist i egen by	Kristiansand museum
14. mai	Turist i egen by	Gimle Gård
14. mai	Turist i egen by	Odderøya museumshavn
14. mai	Turist i egen by	Kristiansand kanonmuseum
14. mai	Levende museum med teaterstudenter v/UiA, publikum	Kristiansand museum
14. mai–20. juni	Søndagsåpent med barneaktiviteter og åpen kafé	Kristiansand museum
17. mai	17. mai-åpent museum i Andorsengården	Mandal museum
26.–28. mai	«Bjørnevåk» – Jernalderting	Tingvatn fornminnepark
25. mai	Kveldsvandring på Kristiansand kanonmuseum	Kristiansand kanonmuseum
25. mai	Foredragskveld: «Min fars kamp under og etter krigen» ved Jan Jørg Tomstad	Flekkefjord museum
25. mai	Historier i et museum: «Plasten i Søgne og With-båtene», foredrag ved Per Tomas Govertsen	Odderøya museumshavn

Seaweed-festivalen i Odderøya museumshavn.

Slåttedag på Kristiansand museum.

Håndverksted og rosemaling på Flekkefjord museum.

D/S Hestmanden:
Foredrag ved Tania Michelet «En sjøens helt».

JUNI

Dato	Arrangement	Sted
1. juni	Er dette ViRkelig? Et møte med en digital og interaktiv Henrik Wergeland på Gimle gård	Gimle Gård
3. juni	Konsert i Sjøbuene i samarbeid med Klassisk Flekkefjord	Flekkefjord museum
3., 10. juni	Håndverksted for barn	Flekkefjord museum
4. juni	Den store kanondagen	Kristiansand kanonmuseum
4. juni	Fortellerstund med Hilde Eskild	Kristiansand museum
11. juni	Museets dag på Midthasseltunet, Vanse	Lista museum
9.–11. juni	Seaweed-festivalen: familiearrangement og kveldsarrangement	Odderøya museumshavn
11. juni–3. sept.	Sesongkjøring på Setesdalsbanen	Setesdalsbanen
12. juni–13. aug.	Sesongåpent	Kristiansand kanonmuseum
13.–15. juni	Skole- og barnehagekjøring	Setesdalsbanen
14. juni	Guidekurs for Museumslaget	Kristiansand museum
21. juni–20. aug.	Sommersesong med omvisninger onsdag–søndag	Tingvatn fornminnepark
19. juni–18. aug.	Sommersesong med åpent hver dag på Nordberg fort med omvisninger og aktiviteter. Listeskøyta kystkultursenter åpent fra 25. juni	Lista museum
20. juni–19. aug.	Sommeråpent i museet og Krambua. Daglige omvisninger og byvandring	Flekkefjord museum
16. juni–2. juli	Sesongåpent skip på Bredalsholmen, Kristiansand	D/S Hestmanden
17. juni	Utstillingsåpning med Ove Harder Finseth	Sjølingstad Uldvarefabrik
17. juni	Åpning av Ballastbrygga industrihistoriske senter	Mandal museum
Juni	Blå Kors feriepiknik	Kristiansand museum
18. juni	Lansering av nyrestaurert børskiosk med miniforedrag om Kristiansand	Kristiansand museum
20. juni–15. aug.	Sommeråpent i Andorsengården, Vigeland hus og på Ballastbrygga med utstillinger, omvisninger og verkstedsaktiviteter	Mandal museum
Juni–aug.	«Sommer på museet» med verksteder hver onsdag	Kristiansand museum
20. juni–20. aug.	Sommeråpen museumsfabrikk med sommerutstilling, omvisninger og aktiviteter.	Sjølingstad Uldvarefabrik
24. juni	Slåttedag	Kristiansand museum

JUNI

Dato	Arrangement	Sted
24. juni–13. aug.	Sommeråpent i museumshavna med utstillinger og maritime aktiviteter. Odderøya fyr åpent hver søndag	Odderøya museumshavn
25. juni–17. aug.	Sommeråpent med omvisninger. Juni–august: Levende teateromvisninger og skattejakt for barn	Gimle Gård
26. juni–13. aug.	Sommeråpent med aktiviteter hver dag	Kristiansand museum
27. juni	Sommeravslutning for Kløvertun med foredrag av Tonje Tjøtta, omvisning i bygata og kafé	Kristiansand museum
28. juni–16. august	Sommeraktiviteter for barn i museumshagen hver onsdag	Flekkefjord museum
28. juni	Åpning av Virtuell museum med utstillingen «Ukrainske håp»	Digitalt/FB

JULI

Dato	Arrangement	Sted
1. juli	Utstillingsåpning: «Det går bra. Ikke tenk på det» av Anette Rosenberg	Nordberg fort
2.–30. juli	Søndagsåpent i juli på redningsstasjonen, skolemuseet og friluftsmuseet i Vanse	Lista museum
7. juli	D/S Hestmanden i Langesund. «En lokal krigsseilers historie», foredrag ved Per Ludvig Gusfre	D/S Hestmanden, Langesund
7. juli	D/S Hestmanden i Langesund. «Sjømannsprest Alf van der Hagen», foredrag ved Sidsel van der Hagen	D/S Hestmanden, Langesund
13.–22. juli	«Tussa på tunet og den rampete geita» – vandreteater i samarbeid med Giert Werring	Kristiansand museum
16. juli	D/S Hestmanden i Moss. «En sjøens helt», foredrag ved Tania Michelet	D/S Hestmanden, Moss
20. juli	Kulturpatrulja fra Setesdal	Kristiansand museum
25. juli	D/S Hestmanden i Oslo. «Is og damp», foredrag ved Per Norseng	D/S Hestmanden, Oslo
26. juli	D/S Hestmanden i Oslo. «Sjømannsprest Alf van der Hagen», foredrag ved Sidsel van der Hagen.	D/S Hestmanden, Oslo
28. juli	D/S Hestmanden i Oslo. «Krigsseilerne – De vant krigen, men tapte freden», foredrag ved Eilert M. Lund	D/S Hestmanden, Oslo

Fullt verksted på Tingvatn fornminnepark når det blir arrangert kurs i smiing av historiske sølvvarmbånd.
FOTO: HANNE FORGAARD

JULI

Dato	Arrangement	Sted
29. juli	D/S Hestmanden i Oslo. «Krigsseilerne i krig og fred», foredrag ved Guri Hjeltnes	D/S Hestmanden, Oslo
30. juli	D/S Hestmanden i Oslo. «Krigsseilerne risikerte livet for demokratiet», foredrag ved Grindstein og Løvrak	D/S Hestmanden, Oslo

AUGUST

Dato	Arrangement	Sted
2. aug.	Kickoff Trebåttfestivalen i Risør	D/S Hestmanden, Risør
3. aug.	Utstillingsåpning: Michael Rieu	Nordberg fort
2.–13. aug.	«Det heldige skipet», teaterforestillinger i lasterommet i samarbeid med Kanon Produksjon. 32 forestillinger i Kristiansand og alle besøksmål under årets seilas	D/S Hestmanden
3. aug.	Arrangement: «Hvordan vil du at Risør skal utvikle seg?»	D/S Hestmanden, Risør
3. aug.	D/S Hestmanden i Risør. Foredrag ved Harald F. Andersen og foredrag om Risør Sjømannsforening	D/S Hestmanden, Risør
10. aug.	D/S Hestmanden ved Ballastbrygga. «Ute- og hjemmeseileren», foredrag ved Harald F. Andersen	D/S Hestmanden, Mandal
14. aug.	Miljødag og ryddeaksjon saman med asylsøkere	Odderøya museumshavn
18.–20. aug.	NM i historisk bue, presisjonsskyting, i samarbeid med Norsk Langbuelag	Tingvatn fornminnepark
20. aug.	Den store familiedagen	Kristiansand museum
20. aug.	Samsør – foredrag ved Arne Lervik	Kristiansand museum
20. aug.	Utstillingslukking – Prøv plagget på!	Sjølingstad Uldvarefabrik
23. aug.	«Walk in the park». Nettverkssamling der 70-80 næringslivsaktører brukte museet som arena.	Kristiansand museum
27. aug.	Kløvertun- og Kongsgård dagen – Naturlostur fra museet ved Tonje Tjøtta	Kristiansand museum
23. aug.	Konsertforestilling med Sara Aimée Smiseth: «Formødre»	Gimle Gård
27. aug.	PLASTIKK 2023 – regatta for klassiske plastbåter	Odderøya museumshavn
31. aug.	Historier i et museum: «Skeiv regionalhistorie, tre fortellinger fra Agder», foredrag ved Dag Hundstad	Odderøya museumshavn

SEPTEMBER

Dato	Arrangement	Sted
3. sept.	Markering av Christianssand Artillerie Compagnies 30-årsjubileum	Odderøya
3. sept.	Finale på Gimle Gård: Avslutning for Kristiansand kammermusikkfestival	Gimle Gård
3. sept.	Foredrag: «En kunsthistorisk vandring på Gimle Gård» med Frida Forsgren, UiA	Gimle Gård
6. sept.	Kveldsåpent på Ballastbrygga: Det gamle pakkhuset, Gabrielsens bu, flyttes til Ballastbrygga	Mandal museum
15.–16. sept.	Seminar i Norsk forum for eksperimentell arkeologi	Tingvatn fornminnepark
16. sept.	Strandryddedagen Kristiansand	Odderøya museumshavn
16. sept.	Flekkefjord museum på Miljødagen i Flekkefjord	Flekkefjord sentrum
17. sept.	Siste omvisninger i utstillingene «Gullalderen i Agder» og «Det var en gang en tresko»	Tingvatn fornminnepark
20. sept.	Foredrag om stedsnavn i Kristiansand – kåseri ved Jan Henrik Munksgaard	Kristiansand museum

Foredrag: Et kolonialistisk blikk på Gimle Gård

Familiekonsert med Erik Lukashaugen på Nordberg fort.

Kurs i sølvarbeid på Tingvatn fornminnepark.

«Historisk juletreutstilling» i Rådhuskvarartalet.

SEPTEMBER

Dato	Arrangement	Sted
24. sept.	Sensommerkonsert på Gimle	Gimle Gård
27. sept.	Foredrag om Kristiansand i jernalder og vikingtid ved Frans-Arne H. Stylegar	Kristiansand museum
28. sept.	Historier i et museum: «Stjerner i tro og myter og striketradisjoner», foredrag ved Annemor Sundbø	Odderøya museumshavn
28. sept.	Torsdagskveld på fortet, Lista Museums Venner: «Rutetrafikken på fjordene ved Farsund», foredrag ved Terje Skjoldal	Nordberg fort
Sept.-okt.	Lørdagsaktiviteter med bl.a. eplesafting, rosemaling og håndverksted	Flekkefjord museum

OKTOBER

Dato	Arrangement	Sted
3. okt.	Foredragskveld med Flekkefjord historielag: «Agent i egen by», fotoforedrag ved Johan Aakre	Flekkefjord museum
3. okt.	Høstferieverksted	Nordberg fort
4. okt.	Konsert med Charlies Basuner	Nordberg fort
2.-7. okt.	Høstferieaktiviteter på Ballastbrygga	Mandal museum
4. og 6. okt.	Høstferieaktiviteter: potettrykk og aktivitet i bakstehuset	Kristiansand museum
3. okt.	Høstferieaktiviteter: Akvarium og akvarietømming	Odderøya museumshavn
3. og 5. okt.	Høstferieaktiviteter: Skattejakt for barn	Gimle Gård
8. okt.	Barnas dag i høstferien – kanonlaging	Kristiansand kanonmuseum
8. okt.	Åpen dag på Hervoll mølle	Lista museum
15. okt.	Foredrag: «Et kolonialistisk blikk på Gimle Gård» ved Frida Forsgren, UiA	Gimle Gård
3.-6. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien (Agder)	Sjølingstad Uldvarefabrik
10.-13. okt.	Høstferieaktiviteter for hele familien (Rogaland)	Sjølingstad Uldvarefabrik
14.-24. okt.	Kurs i istandsetting av vinduer ved Ole Ugland; samarbeid med Bygningsvern i Agder	Kristiansand museum
19. okt.	Foredrag: «Lystgårder i Kristiansand» ved konservator Tonje Tjøtta	Gimle Gård
22. okt.	Familiekonsert med Erik Lukashaugen: «Hans Børli å je»	Nordberg fort
26. okt.	Historier i et museum: «Drumtochty Castle», foredrag ved Ragnhild Bie	Odderøya museumshavn
26. okt.	Torsdagskveld på fortet: «Fangeleiren på Kåde», filmvisning ved S. Syvertsen og S. Kjørkleiv	Nordberg fort
28. okt.	Spøkelseshuset – arrangement for barn	Flekkefjord museum

NOVEMBER

Dato	Arrangement	Sted
1. nov.	Håndverkerkafé med Ole Ugland: Gamle vinduer	Kristiansand museum
2. nov.	Foredragskveld med Flekkefjord historielag: «Historien om Kvinnen» ved Odd Kvinnen	Flekkefjord museum
4.-6. nov.	Kurs i sølvarbeid	Tingvatn fornminnepark
4. nov.	«Sild & jærple-lørdag», høst	Listeskøyta kystkultursenter
6. nov.	Foredragskveld med Flekkefjord historielag: «Bernhard Hanssen – reder og fredsmann» ved Harald Hanssen	Flekkefjord museum
16. nov.	Dobbeltlansering: Film om Morten Ringard og årets «Julehilsen fra Flekkefjord» (red. Sverre Ringard)	Flekkefjord museum
23. nov.	Strikkekafé	Sjølingstad Uldvarefabrik
25. nov.	«Oransje dager»-markering i samarbeid med Mandal Soroptimistforening i Andorsenhaven	Mandal museum
25. nov.	Juletradisjoner med glimt fra jul på Gimle. Foredrag og musikk på julepyntet Gimle	Gimle Gård
26. nov.	«Jul på Gimle» – åpent førjulsarrangement	Gimle Gård
26. nov.	Pepperkakebaking	Tingvatn fornminnepark
26. nov.	Julemarked og juleverksted	Nordberg fort
30. nov.	Historier i et museum: «Søgne dykkerklubb – kulturminner under vann», foredrag ved Karl Klungland og Steinar Monsen.	Odderøya museumshavn
28. nov.	Flekkefjord historielag førjulsmøte: «Kystrutens historie», foredrag ved Sigmund Birkeland	Flekkefjord museum

DESEMBER

Dato	Arrangement	Sted
27. nov.-22. des.	Førjulsutstillingen «Julegate», med bidrag fra barnehager og skoler i Flekkefjord	Flekkefjord museum
2. des.	Julemarked	Sjølingstad Uldvarefabrik
3. des.	Julemarked	Kristiansand museum
3. des.	Utstillingsåpning: Kurt Johannessen – performance, bøker og bilder	Nordberg fort
7. des.	Juleåpent med foredrag og historisk juletre i Andorsengården	Mandal museum
9. des.	Juleverksted og åpne utstillinger i Andorsengården	Mandal museum
2.-22. des.	«Historisk juletreutstilling» i Rådhuskvarartalet, i samarbeid med Kristiansand kommune	Rådhuskvarartalet, Kristiansand
14. des.	«6 historier om jul på 60 minutter» – seks historikere fra Vest-Agder-museet om jul og juletradisjoner	Rådhuskvarartalet, Kristiansand

MARKEDSARBEID**Besøk på nettsider og sosiale medier**

Museet benytter nettsider og sosiale medier aktivt i profilering av aktiviteter og arrangementer. Vest-Agder-

museet som helhet og hver avdeling har egne side(r) på Facebook og Instagram, i tillegg til egne museumssider på www.vestagdermuseum.no. Alle kanaler hadde en økning i besøk/følgere i 2023.

Nettsiden www.vestagdermuseum.no:

	2019	2020	2021	2022	2023
Brukere (tidligere økter)	102 126	114 687	153 524	205 364	182 597*
(Side)visninger	253 041	275 793	330 455	400 490	579 138

Antall sidevisninger har en økning på 44,6 % fra 2022. 42 % av besøkene kom fra organiske søk.

* Nedgangen i brukere pga. konvertering til Google Analytics 4 analyseverktøy og nye måleverdier. GA4 måler nå også data fra nettbutikken til Vest-Agder-museet, og dette står for noe av økningen i 2023. Nettbutikken separat hadde 41 236 visninger og 8 997 brukere i 2023.

Sosiale medier pr. 1. januar 2024, totalt alle museene:

	2019	2020	2021	2022	2023
Følgere Facebook	26 755	29 414	32 476	39 431	46 019
Følgere Instagram	9 358	10 882	13 003	14 976	16 174

Antall følgere på Facebook har økt med 12,5 % og Instagram har økt med 8 %.

Nyhetsbrev 2023:

	2019	2020	2021	2022	2023
Nyhetsbrev sendt ut	21	22	17	7	18
Abonnenter nyhetsbrev	333	467	806	1 534	2 220

Økningen i abonnenter er grunnet pop-up på nettsiden og museumsklubben medlemmer. Gjennomsnittlig åpningsrate er ca. 55 % og over bransjestandard.

Den digitale gjesten

På vestagdermuseum.no bruker vi måleverktøyet Google Analytics. Statistikken viser at det i 2023 var en økning i antall besøkende på nettsiden. Hver bruker hadde i snitt 3 sidevisninger og brukte 1,1 minutter inne på siden. 83 % av besøkene var fra norske IP adresser.

I sosiale medier har de fleste avdelingene mest lokale følgere, og det er en overvekt av kvinner som følger oss.

Markedsføring i andre kanaler

Vest-Agder-museet har annonsert (digitalt og print) gjennom Polaris (Fædrelandsvennen m.m.) og Schibsted (VG m.m.), i Lindesnes Avis og magasiner som Listerliv, Magasinet Sørlandssommer og Egde (Agder historielag). I 2023 ble det også produsert en innholdsmarkedsføringsartikkel for Kristiansand museum som ble distribuert i fvn.no.

Sommeren 2023 kjørte vi en stor kjennskapskampanje for det nye museumsbygget og Vest-Agder-museet: «Vi forteller din historie – Hva skal vårt nye museum på Odderøya hete?» Målsetningen var å få inn navneforslag for det nye museet på Odderøya, men også som generell markedsføring av Vest-Agder-museet og vårt samfunnsoppdrag som historieforteller. Gjennom hele kampanjeperioden, på tvers av alle kanaler, oppnådde vi 1 300 000 visninger på annonsene, genererte 20 000+ klikk inn på nettsiden, samlet inn 87 navneforslag og hadde 200+ kommentarer i sosiale medier.

Vi sender jevnlig ut pressemeldinger og har fått reportasjer både i TV, radio og aviser om bl.a. publikumsrekord i Vest-Agder-museet, Flekkefjord og Mandal, julemarkeder, gaver fra sparebankstiftelser til nytt museum på Odderøya, Tingvatn på statsbudsjettet og om Identity on the Line-prosjektet.

Samarbeid med destinasjonsselskapet Visit Sørlandet Vest-Agder-museet er markedspartner og medlem i reiselivsnettverket til Visit Sørlandet. I tillegg til at museet benytter reiselivsklyngen gjennom kurs og samlinger, blir Vest-Agder-museets museer markedsført i Visit Sørlandets kanaler som nettsider, sosiale medier, nyhetsbrev, turistkart, Dyreparkavisen m.m. Museene arbeider tett med lokale Visit/reisemålselskap og handelsforeninger og blir presentert i deres brosjyrer og digitale kanaler.

Vest-Agder-museets museumsklubb

I november 2023 lanserte vi «Museumsklubben». Dette er et fordelsprogram der gjester kan registrere seg og få fordeler, rabatter og informasjon om arrangementer

via SMS og e-post. Museumsklubben er integrert i PCkasse, og fordelene er at vi får direkte kontakt med og eier informasjonen til gjestene våre. Per januar 2024 har museumsklubben 236 medlemmer.

Nettbutikk

Nettbutikken til Vest-Agder-museet har i 2023 totalt 358 bestillinger og 215 183 kroner i totalomsetning, en økning på 35 % fra 2022 og 66 % fra 2021. Produktene i nettbutikken er også tilgjengelige på Google Shopping, Facebook og Instagram. De mest populære produktene i 2023 var familieårskort, Sjølingstadgarn og den engelske versjonen av boken «Et brikkevevd folkevandringsdyr fra Snartemo» som ble bestilt til Europe, USA og Asia.

Årskort fellesbillett

I 2023 ble det solgt 205 årskort fellesbilletter.

		2021	2022		2023	
Salg i nettbutikk	Familie		77		115	
	Voksen	28	16	93	15	132
	Barn		0		2	
Salg i museene	Familie		29		56	
	Voksen	23	12	42	16	73
	Barn		1		1	
Totalt		51		135		205

HELHETLIG SAMLINGSFORVALTNING

Vest-Agder-museets arbeid med samlingsforvaltning er omfattende og har i 2023 spesielt dreid seg om flytting av samlingene fra gamle magasiner og inn i nytt magasin.

Arbeidet er organisert gjennom en samlingsforvaltningsgruppe som inkluderer inntakskomiteé og ansatte med ansvar for registrering på den enkelte avdeling. Tre av de ansatte i samlingsforvaltningsgruppen har brukt mye tid på flytting av magasin, mens prosjektansatt på Lista har hatt mer tid til kjerneoppgaver.

Det ble i juni 2023 ansatt ny gjenstandskonservator som har bistått med flyttestiltingen, men denne har også hatt mange oppgaver ved avdelingene som har stått på

vent mens stillingen var vakant. På grunn av flytting av magasin, som har pågått i hele 2023, har det ikke vært mulighet for bistand på avdelingene i samme grad som tidligere år.

Samlingsforvaltningen er nært knyttet til museets andre kjerneoppgaver, som forskning og formidling. Museet publiserer løpende både gjenstander og utstillinger på DigitaltMuseum. Flere i samlingsforvaltningsgruppen har deltatt på en rekke relevante kurs, seminarer og brukermøter hos KulturIT.

Gjenstandsregistrering

Museets gjenstander registreres i Primus, som er museenes digitale samlingsdatabase. Vest-Agder-museet har rundt 60 000 gjenstander i samlingene. Av disse er nå 34 807 registrert i Primus; 4 000 er nye registreringer i 2023.

Gråtass flyttes til nytt magasin, med kranbil.

Samlingsforvaltning roter bokstavelig talt i søpla etter gjenstander på CB.

Registrering i Primus 2023

Avdeling	Antall nye, gjenstander	Antall nye, foto	Totalt
Mandal museum	66		2 926
Flekkefjord museum	1 264	30	2 619
Gimle Gård	14		1 903
Sjølingstad Uldvarefabrik	1		615
Kristiansand kanonmuseum	2		143
Lista museum	53		4 891
Setesdalsbanen	104	66	2 065
Kristiansand museum	2 289		15 867
Hestmanden	24		89
VAM felles	87		3 689
Totalt for Vest-Agder-museet	4 000	96	34 807

I 2023 har 12 ansatte hatt tilgang til Primus for registrering, hvorav noen har vært i prosjektstillinger eller praksisplass.

Som tidligere år vil det totale antallet nye primusregistreringer for 2023 ikke gjenspeile det arbeidet som har skjedd i Primus i 2023. Det er ryddet i

aksesjoner samt slettet dobbeltregistrerte gjenstander. Flere gjenstander er også splittet, noe som resulterer i flere poster uten at noe nytt er registrert. Flyttingen av magasin har gitt mulighet til fotografering av mange store gjenstander, og det meste av møbler og større innbo er nå registrert med bilde og publisert. 22 111 gjenstander står oppført med bilder, en økning på 2 000 fra i fjor.

Antall nye registreringer pr. år i Vest-Agder-museet (siste fem år)

2019	2 281
2020	801
2021	3 140
2022	3 303
2023	4 000
Totalt (siste fem år)	13 525

Det jobbes med registrering på flere nivåer, kalt minimum, enkel og fullverdig. Hvilket nivå som brukes, avhenger av prosjektet og gjenstandsmassen. Noen av registreringene for 2023 er minimumsregistreringer, hvor det kun er oppført betegnelse og bilde av eldre katalogkort. Det har vært prioritert å registrere Kristiansand museums katalogkort fra VAF00001 til VAF06000 da mange av disse gjenstandene vil dukke opp i flytteprosessen og vil gjøre identifisering av umerkede gjenstander enklere. 5 000 av disse er nå registrert, og arbeidet med de siste 1 000 fortsetter i 2024. Også i Flekkefjord har katalogkort vært en prioritet. Der er nesten alle katalogkortene lagt inn i Primus. Også gjenstander knyttet til Miles Gemini (veteranfly utstilt på Kjevik) er registrert i løpet av året.

Selv om kapasiteten i arbeidet med registrering har vært redusert på grunn av flytteprosjektet, er det likevel jobbet med etterslepet på registreringer ved alle avdelinger samt fortløpende å registrere nye inntak for å unngå enda større etterslep.

Inntak og avhending av gjenstander

Vest-Agder-museet praktiserer en restriktiv inntakspolitikk. Alle tilbud om gaver til museet vurderes av inntakskomiteen. Samlingene har økt med 192 gjenstander og 170 foto i 2023. Det er tatt inn enkeltgjenstander og et større inntak knyttet til Miles Gemini og Christianssands Bryggeri. Totalt 15 gjenstander avhendet i 2023. To av disse er overført til andre museer hvor gjenstandene hadde større formidlingsverdi.

Inntak 2023 fordelt på avdelingene

Avdeling	Gjenstander	Foto	Kunst
Mandal museum	102	0	4
Flekkefjord museum	10	0	
Gimle Gård	18	0	
Sjølingstad Uldvarefabrik	0	0	
Kristiansand kanonmuseum	0	0	
Lista museum	0	0	
Setesdalsbanen	24	170	
Kristiansand museum	17*	0	
Hestmanden	1	0	
VAM felles	16	0	
Totalt for VAM	188	170	4

* I tillegg kommer et større inntak fra CB, dette er ikke gjennomgått og det antas at det er over 100 gjenstander i dette

DigitaltMuseum

DigitaltMuseum (DM) er en felles database over samlinger i norske og svenske kunst- og kulturhistoriske museer. Det publiseres jevnt på DM i forbindelse med registrering. Det har blitt produsert fire nye digitale utstillinger i 2023. «Omlastningskran Grovane», «Hårabbeid»,

«Jul i Markens» og «Sørlandssendinga». Det jobbes kontinuerlig med å ta nye bilder av allerede registrerte gjenstander, også med tanke på publisering på DM. I 2023 har det vært fokus på å fotografere gjenstander for å fullføre registreringer i forbindelse med flytting til nytt magasin.

Antall publiserte gjenstander pr. år på DigitaltMuseum i Vest-Agder-museet (siste fem år)

2019	2 312
2020	618
2021	2 364
2022	1 409
2023	1 158
Totalt (siste fem år)	7 861

Per 01.01.2024 hadde Vest-Agder-museet til sammen 11 817 (tall fra Primus) gjenstander tilgjengelig på DM. Dette er en økning på 1158 gjenstander fra 2022. Det vil si at 34 % av Vest-Agder-museets registrerte gjenstander er digitalt tilgjengelige på DM. Dette er en svak nedgang fra 2022, men henger sammen med at mange katalogkort har blitt registrert uten besiktigelse av gjenstanden.

Museet har som praksis at det kun er registrerte gjenstander med foto som publiseres på DigitaltMuseum.

Tabellen under viser publiserte gjenstander på DigitaltMuseum fordelt på de enkelte avdelingene (tall i parentes er 2022-tall):

Antall publiserte gjenstander på DigitaltMuseum totalt, fordelt på avdelingene (2022-tall i parentes)

Avdeling	Gjenstander publisert på DigitaltMuseum 2023 (2022)
Mandal museum	1 558 (1 180)
Flekkefjord museum	852 (279)
Gimle Gård	404 (326)
Sjølingstad Uldvarefabrik	584 (583)
Kristiansand kanonmuseum	24 (24)
Lista museum	1 132 (1 033)
Setesdalsbanen	1 455 (972+83)
Kristiansand museum	2 924 (2 570)
Hestmanden	28 (28)
VAM felles	2 856 (2 761)
Totalt for Vest-Agder-museet	11 817

TRYGG IVARETAGING

Fotosamlingene/Agderbilder.no

Vest-Agder-museet har gjennom mange år hatt egen fotograf som har delt sin tid mellom museets fotosamlinger og Agderbilder.no. I 2023 har fotografen gått ned i stilling, og det arbeides med modellen for videreføring av oppgavene. Agderbilder.no er en fotobase på nett med bilder fra regionen, driftet av museet i samarbeid med Agder fylkeskommune og medlemsinstitusjonene.

Vannmerkene har blitt fjernet ved nedlasting på Agderbilders nettsted, så de fleste publikumshenvendelsene i 2023 har vært knyttet til å rettlede publikum i bildebasen. Det kom 49 henvendelser om bildebestilling i 2023, og ut over dette ble det formidlet 75 bildefiler til 21 forskjellige kunder. Publikum har i 2023 lastet ned 887 bilder fra nettstedet.

Fotosamlingen «Historiske foto Audnedal og Marnardal» ligger ute både på Agderbilder.no og DigitaltMuseum, og det er Vest-Agder-museet som administrerer denne samlingen, både i Primus og i mottak av henvendelser som måtte komme via DigitaltMuseum. Det ble håndtert 18 bestillinger på «Historiske foto Audnedal og Marnardal», og det kom inn 19 e-poster med forslag til rettelser og kommentarer på bilder i denne samlingen.

Vest-Agder-museet forvalter ca. 240 000 fotografier, hvorav 22 071 inngår i Agderbilder.no. Totalt inneholder Agderbilder.no ved utgangen av året 95 648 fotografier, en økning på 6 936. På Agderbilder.no har det vært nærmere 100 000 forhåndsvisninger av bilder fra Vest-Agder-museets samlinger i 2023.

Det har i 2023 blitt lånt inn og skannet 203 private foto knyttet til andre verdenskrig og frigjøringen. Museet har fått rettigheter til bruk av disse.

I samarbeid med Aust-Agder museum og Arkiv/ Setesdalsmuseum ble det produsert en friluftsutstilling med historiske foto som ble vist i Markens gate i Kristiansand sommeren 2023. Denne skal videre til Rysstad i 2024. Museets fotograf har i 2023 også levert fotomateriale til den nye utstillingen på Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal.

Nytt fellesmagasin i Vest-Agder-museet

Vest-Agder-museet har magasiner og lager flere steder i Agder. Magasinforldene er jevnt over dårlige, og det er derfor svært gledelig at museets nye fellesmagasin stod ferdig til innflytting høsten 2022. Året 2023 har vært preget av «prosjekt flytting av magasin». Første halvdel av 2023 bestod av hektisk arbeid med overføring av gjenstander til nytt magasin for å rekke fristen for utflytting av det gamle magasinet

på Sagmyra. Det ble gjennomført 16 flyttedager med innleid byrå; ca. 500 paller med gjenstander ble flyttet. I tillegg er det gjennomført en stor mengde transporter med egen bil, dette gjaldt særlig skjøre, verdifulle og spesielle gjenstander. Prosessen ble fullført, og nøkkelen til Sagmyra ble tilbakelevert innen fristen 1. september. Da dette var overstått, måtte det prioriteres å behandle flyttede gjenstander og begynne prosessen med plassering i det nye magasinet. Det er leid inn varmebehandlingskammer for å få behandlet raskere, slik at første del av magasinet ikke blir overfylt i påvente av behandling.

Høsten 2023 har også bestått i å gjennomgå alt av materiale på magasin for store gjenstander (MSG) på Lista, hvor to fulle containere ble destruert, og registrerte gjenstander ble avhendet. Mye av dette hadde store skader etter dårlig oppbevaringsforhold. Etter dette har det vært to transporter med lastebil fra Lista med store vogner, jordbruksutstyr og diverse som skal beholdes i samlingen. Gjenstander fra MSG har også gått rett i varmebehandling fra lastebilen, da disse har store mengder spor etter insektaktivitet. Varmebehandling fortsetter i første del av 2024.

Det er også gjort tiltak for trygg ivaretaging av samlingene på avdelingene i 2023, slik som oppstart av klimalogging på flere avdelinger, vurdering av tiltak i Flekkefjord og på Gimle Gård og utplassering av skadedyrsfeller på Gimle Gård. På Tingvatn har teknisk konservator bistått i forbindelse med ny utstilling i 2024, hvor det skal lånes inn gjenstander. Det er også arbeidet med et maleri på Kristiansand kanonmuseum, som skal klargjøres for konservering eksternt.

BYGNINGSVERN OG VEDLIKEHOLD VED AVDELINGENE

Vest-Agder-museets antikvariske bygningsmasse ivaretas innenfor de økonomiske rammene som foreligger i ordinært driftsbudsjett og gjennom ekstra midler fra både offentlige og private tilskuddsytere. Det foreligger et etterslep på vedlikehold av byggene som det jobbes systematisk for å redusere. Prinsippet vern gjennom bruk gjelder for flere av museets bygg og anlegg, spesielt de teknisk-industrielle anleggene. Riksantikvaren og Jernbanedirektoratet bidrar med tilskudd til henholdsvis Sjølingstad Uldvarefabrik og Setesdalsbanen.

Bygningsvern i Vest-Agder-museet utføres etter antikvariske prinsipper og i dialog med Agder fylkeskommunes avdeling for kulturminnevern og kulturturisme som forvaltningsmyndighet. Ved istandsetting og restaurering legges tilgjengelig

arkivmateriale og annen dokumentasjon samt påviste konstruksjonsspor i eksisterende bygningsmasse til grunn for utførelsen.

Bygningsvernressursene, inkludert vaktmestertjenester og driftsledere, er fordelt med 3 stillinger på Kristiansand museum, hvorav 1 prosjektansatt håndverker, 1 stilling på Gimle Gård, 1,2 stilling på Sjølingstad Uldvarefabrik og 1 stilling på Lista museum. I tillegg leier museet inn kompetanse knyttet til flere av bygningsvernprosjektene. På Setesdalsbanen og D/S Hestmanden kjøpes bygningsvern- og vedlikeholdstjenestene fra eksterne leverandører etter behov i tillegg til at en del arbeid utføres på dugnad av frivillige. Vest-Agder-museet bidrar også til ekstern kompetansebygging og opplæring. Blant annet har Kristiansand museum etablert et samarbeid med Tangen videregående skole om opplæring i tradisjonshåndverk og bygningsvern. Vi har også hatt et samarbeid med UiA om kompetansekartlegging av kunnskap om antikvarisk bygningsvern- og arbeidsteknikker.

I det følgende presenteres stikkordsmessig bygningsvern- og vedlikeholdsarbeid utført i 2023. Vaktmestertjenester, drifts- og sikkerhetsarbeid er ikke med i oversikten.

Setesdalsbanen

- Hornessund holdeplass/venteskur gjenoppstår i Beihøldalen ca. 50 år etter at bygget opprinnelig ble revet. Det gjenbrukes så mye som mulig av den gamle kledningen.

- På vanntårnet på Røyknes er det byttet ut råttent treverk, og hele vanntårnet er malt.
- Transportbåndet i kullskuret har vært ute av drift i mange år. Nå har det fått en teknisk overhaling og blitt pusset opp og skal etter hvert monteres i skuret som også har blitt restaurert.

- Kjelen til lokomotiv nr. 2 har lenge vært hos Israel Newton i England for reparasjon. Hele kjelen, inkludert dampprør og røykskap er satt i stand, og angitt levetid på kjelen er nå 30 år eller mer.
- Lokomotiv nr. 5 ble strippet for hytte, vanntanker og annen armatur og utstyr før det ble sendt til Statfold Engineering i England for full gjennomgang/revisjon, inkludert av kjelen. Setesdalsbanen fikk 4 millioner ekstra over statsbudsjettet 2023 til dette viktige arbeidet.
- Lokomotiv nr. 6 har fått eksosdampen lagt ut i eget rør foran skorstein. Lokomotivet ble kontrollert, prøvet og funnet i orden før sesongåpning. Grunnet dampforbud som følge av skogbrannfare ble deler av sommeren 2023 benyttet til å utbedre uregelmessigheter på fremre drivhjuls bærelagere.
- Vogn 921: Her er begge boggier overhaldt, det er lagt nytt tredekke og bygd nytt bremsehus.
- Ny kombiveksel (12a): I forbindelse med planlagt bygging av ny vognhall, er det lagt en ny kombiveksel fra hovedsporet ned til der vognhallen skal plasseres.

Kristiansand museum

- Våningshuset på Eiken-tunet er malt.
- Det er utført nødreparasjon på noen vinduer på Eiken-tunet.
- En del av gjerdene i Bygata er malt.

- Det er lagt nytt tak på løa fra Bjørgum på Setesdalstunet. I tillegg er trandlegolv lagt, og en av dørene er blitt istandsatt i løa.
- Restaurering av Nomelandsloftet på Setesdalstunet er pågående.
- Børskiosken er ferdig restaurert.
- Arbeidet med demontering og istandsetting av Årestua på Setesdalstunet er påbegynt.
- Minibyen er malt utvendig.
- Uværet Hans medførte en del trefall på Kristiansand museum, og eksternt firma ble leid inn til å fjerne disse for å hindre skade på bygningsmassen.

Gimle Gård

- Årlig vedlikehold av muren på hovedbygningen, som har blitt kalkmalt.

- Hovedporten er reparert.
- Nye beskyttelsestepper er lagt i trappen mellom 1. og 2. etasje.
- Klimamålinger er igangsatt og skal kartlegges over tid.

Odderøya museumshavn

- Den ødelagte delen av bryggeanlegget i Nodeviga båthavn er sanert.

D/S Hestmanden

- Generelt vedlikeholdsarbeid gjennomført på dugnad gjennom året, både på dekk og i maskinrom.
- Gamlemessa på land er oppgradert med universelle tilretteleggingstiltak i form av ny rullestolrampe inn til bygget og nytt HC-toalett.
- D/S Hestmanden har etablert eget landstrømanlegg for permanent bruk.
- Det er satt i gang overhaling av dampdrevet maskineri på dekk med støtte fra Riksantikvaren.
- Det er utført tyngre vedlikehold på hovedmaskinen som forventes ferdig vinteren/våren 2024.
- Vedlikehold av tredekk utført gjennom vinterhalvåret av båtbygger fra Bragdøya kystlag.

Kristiansand kanonmuseum

- Skjøtsel på Møvik fort iht. skjøtelsesplan fra Forsvarsbygg, utført på dugnad.
- Istandsetting av taket på kanonbunker 2 i regi av fortseier Forsvarsbygg. Taket har blitt isolert på nytt, jord og ferdigplen ble lagt utover isolasjonen. I tillegg har betongvegg mellom bunker og kanonbrønn blitt tettet.
- Stormen Hans rammet Møvig fort hardt i oktober. Omtrent 100 trær må felles i oppryddings- og etterarbeid etter stormen. Mye av høstens innsats har gått med til dette. Taket på Kasematten fikk også skader i stormen.
- Diverse vedlikeholdsarbeider på jernbanesporet.
- Klargjøring av togsett før og gjennom sesongen, utført delvis på dugnad.

Mandal museum

- Lindesnes kommune har ferdigstilt istandsettelse av fasade mot nord og gavl mot øst på Andorsengårdens hovedhus.

Sjølingstad Uldvarefabrik

- Det er satt opp nytt trappebygg tilknyttet Våningen på Sjølingstad Uldvarefabrik. Den gamle trappa inne er restaurert og satt opp. Vi har installert varmepumper i begge etasjer i bygget.
- Hele den sydlige fasaden på spinneribygget er istandsatt med midler fra Agder fylkeskommune/ Riksantikvaren. Alle vinduer og dører er restaurert, og bygningskroppen er malt.

- Stykkvaskemaskinen på Sjølingstad Uldvarefabrik er istandsatt for ca. 100 000 kroner med tilskudd fra Riksantikvaren.
- Sjølingstad Uldvarefabrik har ansvaret for tre damanlegg. NVE har etter oppmålinger klassifisert siste del av vassdraget til klasse 0 (anlegg uten konsekvenser ved dambrudd).

Lista museum

- Restaurering av Waages hus.
- Restaurering av Hervoll mølle.
- Restaurering av flere vinduer i Åptahuset og Midthasselhuset.
- Reparasjon etter mindre hærverk på Midthasselstunet og Hervoll mølle.

Flekkefjord museum

- Det er lagt nytt tak på Christopher Beers hus. Arbeidene er finansiert av Flekkefjord kommune.
- Sør-fasaden av Krambua er malt.
- Noen av vinduene i Sjøbuene er skiftet ut.
- Nytt nøkkelsystem er installert.
- Oppussing av besøksarealene inkludert inngangsparti og toaletter i Sjøbuene.
- Oppussing av hovedkjøkkenet i Sjøbuene.
- Installasjon av nytt lydanlegg i foredragssalen.
- Sikring av båten «Klakken» i den byhistoriske utstillingen.
- Sikring/utbedring av EL-nett i Christopher Beers hus og på utvendige arealer på museet.
- Solstrand var ute av drift også i 2023. Motoren er nå satt i stand, og det har vært arbeidet med generelt vedlikehold. Planlagt ferdigstilt til sesongen 2024.

SOLID KUNNSKAPSPRODUKSJON

Meld. St. 23 (2020-2021), «Musea i samfunnet» (museumsmeldinga), opererer med hovedbegrepet «solid kunnskapsproduksjon» for å understreke at museene er kunnskapsinstitusjoner i bred forstand, og at de skal være offensivt rettet mot omgivelsene. Det betyr blant annet at handlingsbåren kunnskap og digital tilgjengeliggjøring blir vektlagt i tillegg til tradisjonell forskning.

Vest-Agder-museets arbeid med solid kunnskapsproduksjon er forankret i museets forskningsplan (2019-2023; forlenget til 2026). Hovedtyngden av forskning i 2023 var gjennom det internasjonale samarbeidsprosjektet, «Identity on the Line» (I-ON) og forskningsprosjektet «Hva skjer med det ufortalte?», men det er også arbeidet med solid kunnskapsproduksjon innen militærhistorie, industrihistorie, bygningsvern og avdelingenes lokalhistorie.

Publikasjoner utgitt av Vest-Agder-museet i 2023

- Karisto, M. og Stoltz, R. og Regevik K. (red.): Et brikkevevd folkevandringsdyr fra Snartemo – beskrivelse, veving, mønster, Vest-Agder-museet (2023). En innføring i Snartemo-tekstilene, mønster og teknikker. Publisert i tre utgaver: norsk, engelsk og finsk. Illustrert, 55 sider.

Fagfelleverderte artikler 2023

- Pabst, K. (2023). «The Repercussions of the Untold, and why one needs to know.» I: Narodna Umjetnost, Croatian Journal of Ethnology and Folklore Research, Vol. 60 No. 1, 2023, 77-105.
- Pabst, K. og Aaby, G. (2023) «Keep it Quiet! Family Secrets in the Aftermath of World War II. Long-term consequences of World War II in Norway, and its Repercussions within some Families.» In: C. Brenko, U. Purg (eds.), Identity on the Line (I-ON). Approaches and Reflections. National Museum of Contemporary History of Slovenia (2023), 10-23. (Trykt publikasjon av tidligere digitalt publisert materiale).
- Pabst, K. (2023). «Secrets are Always More Dangerous than Stories, or: How to Shed Light on the Hidden?» In: C. Brenko, U. Purg (eds.), Identity on the Line (I-ON). Approaches and Reflections. National Museum of Contemporary History of Slovenia, 5-9. (Trykt publikasjon av tidligere digitalt publisert materiale).

Andre publiserte arbeider 2023

- Engesland-Halsne, E.: «Gårdene på heia» i Kulturhistoriske turer i Kvinesdal, Lister friluftsråd (2023), s.128-129.

- Engesland-Halsne, E.: «Blant røyser store og små» (s. 6-10), «Forstyrrelsen i kirka» (s. 48-54) og «Redd Husan!» (s. 34-38) i Engesland-Halsne, E. (red.), Årbok for Lista museum (2023).
- Lunde, T.: «Jernbanens lokale betydning» i medlemsbladet Slekt og data (2/2023).
- Lunde, T.: «Miles Gemini og A/S Sørfly – Sørlandets flyhistorie» i Flyhistorie, Norsk Luftfartshistorisk Magasin (Desember 2022).
- Pabst, K. (2023). «A missing piece in the New Pact on Migration and Asylum.» Opinion Piece/kronikk, EURACTIV Media Network, 26th of April.
- Pabst K. (red.) (2023): Identity on the Line, Policy Recommendations: Mitigating the consequences of war and forced migration from a cultural heritage perspective. Brussel, 2023. Trykt hefte.
- Wrånes, E.: «Kanonene på Dvergsøya 1944-1945 og Elgjakt 1938-1953, i Randesund Historielag Årsskrift (2023).
- 3 artikler på DigitaltMuseum: Bie, R.: Hestmanden som Vegafjord ([DigitaltMuseum](https://digitaltmuseum.no)). Lunde, T. om flyet Miles Gemini ([DigitaltMuseum](https://digitaltmuseum.no)) og Rogstad, Ø. om Reidar Jacobsens eskefabrikk: ([DigitaltMuseum](https://digitaltmuseum.no))
- 18 lengre artikler med fagstoff, 27 artikler med informanthistorier til prosjektet «Ukrainske håp» og 17 små artikler om de historiske bygningene på Kristiansand museum er produsert på Vest-Agder-museet - [Vi forteller din historie \(vestagdermuseum.no\)](https://vestagdermuseum.no).

Annen solid kunnskapsproduksjon 2023

- Forskningsprosjektet «Hva skjer med det ufortalte? Hemmeligheters langtidskonsekvenser i et intergenerasjonelt perspektiv» (2021-2023) har tatt utgangspunktet i funn fra «Identity on the Line» og «Det snakker vi ikke om!», og 28 dybdeintervjuer har blitt samlet inn i prosjektet. Vest-Agder-museet ledet prosjektet, som var støttet av Kulturdirektoratet, og har også i 2023 jobbet tett sammen med tre forskere ved Universitetet i Tromsø og Gjenreisningsmuseet i Hammerfest. Analysen av det innsamlede materialet stod i fokus, og den første artikkelen er nå på vei til å bli publisert.
- Ballastbrygga industrihistoriske senter i Mandal: Kartlegging av industribedrifter i Mandal, tilgjengelig i interaktiv skjerm i utstilling og på nett: [Industribedrifter i Mandal og omegn - Vest-Agder-museet \(vestagdermuseum.no\)](https://vestagdermuseum.no).
- På Møvik fort er det arbeidet med overføring av handlingsbåren kunnskap i bruk av det tekniske anlegget. Det er gjort filmopptak til dokumentasjonsprosjekt om kjøringen av Batteri Vara.

Pågående forskning og kunnskapsutvikling

- Industri/arbeidshistorie:
  - Avtale inngått med Universitetsforlaget om utgivelse av fagfelleverdert antologi om tilknytningsformer i arbeidslivet, forskningsprosjekt gjennom nettverk for Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie, ved Mandal museum.
  - Arbeidet med innhenting av informasjon og utvidelse av databasen over industribedrifter i Mandal fortsetter i dialog med publikum i industrihistorisk senter og via nettsiden. Det er registrert sterkt økende interessen for byens industrihistorie som følge av dette prosjektet.
  - Sjølingstad Uldvarefabrik jobber systematisk med handlingsbåren kunnskapsoverføring ved alle avdelinger i fabrikk.
- Militærhistorie/krigshistorie: Arbeid med en publikasjon, på norsk og engelsk, om Oddeøyas militære kulturminner med planlagt utgivelse 9. april 2025. Hestmandens konservator arbeider med arkivinnhenting og forskning til fagartikkel om hjemmeseilerne under andre verdenskrig.
- Bygningsvern/byggeskikk: Bruk av 3D-skanning i restaurerings- og dokumentasjonsarbeid. Tidligere skanninger av Nomelandsloftet på Kristiansand museum har nå også blitt brukt av Setesdalsmuseet i forbindelse med oppføring av en kopi av bygningen. I 2023 ble Waages hus i Farsund, rasoverbygget på Setesdalsbanen og «Det hemmelige rommet» i Kristiansand 3D-skannet.

Det har ellers foregått solid kunnskapsproduksjon i museet i 2023 knyttet til utvikling av utstillinger, kulturhistoriske foredrag og artikler på museets nettsider og på DigitaltMuseum. Ikke minst i Mandal og på Tingvatn er det gjort et stort arbeid med kunnskapsgrunnlaget for basisutstilling om henholdsvis industrihistorie og folkevandringstid.

Forskernettverk Agder

Vest-Agder-museet er representert i Rådet for Forskernettverk Agder og i redaksjonskomiteen for publikasjonene fra Agderseminarene. Årets seminar ble arrangert på KUBEN i Arendal. Tema: «Sted og identitet – tilhørighet og historiebruk på Agder i skyggen av to byjubileeer». Avdelingsleder ved Mandal museum holdt et innlegg om «Museers rolle i byjubileeer, med Mandal som case». Under seminaret ble den digitale publikasjonen fra fjorårets Agderseminar lansert: «Utenforskap, stigmatisering og fremmedfrykt på Agder 1860 til i dag» (Open Access, Cappelen Damm Akademisk, 2023).

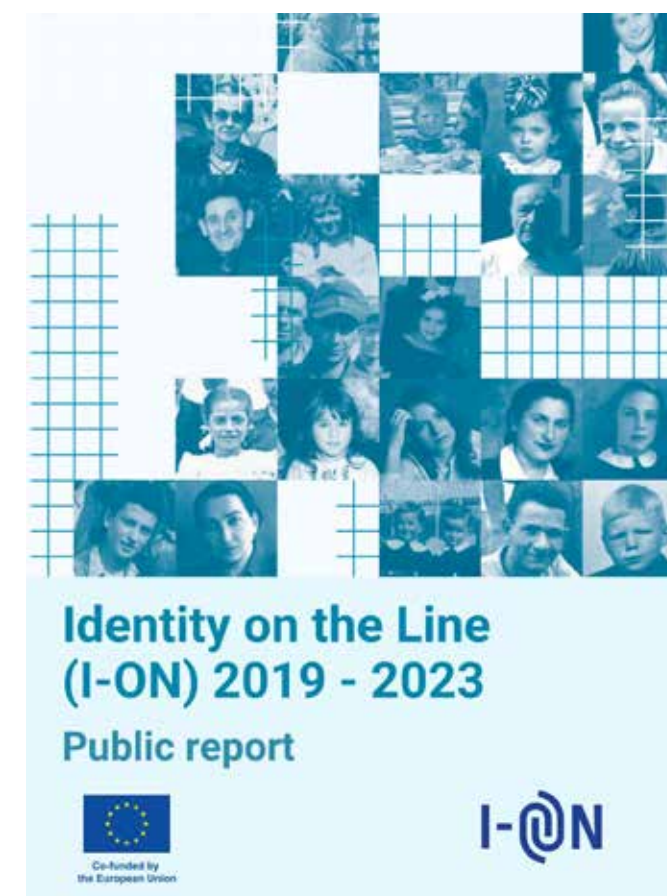
AKTIV SAMHANDLING

Vest-Agder-museet inngår i ulike samarbeids-konstellasjoner og -relasjoner, formelle og uformelle, i større nettverk og bilateralt, på den enkelte avdeling og samlet – lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

INTERNASJONALT NIVÅ

«Identity on the Line» (I-ON)

Det internasjonale, EU-støttede samarbeidsprosjektet «Identity on the Line» (2019-2023) handler om identitet og langtidskonsekvenser av krig og migrasjonsprosesser i Europa i løpet av de siste 100 årene. Vest-Agder-museet v/ førstekonservator Kathrin Pabst, har ledet prosjektet og jobbet tett sammen med seks museer og ett universitet i Norge, Sverige, Danmark, Polen, Litauen,

Slovenia og Kroatia. Prosjektet ble avsluttet høsten 2023 og har med sin relevans i en urolig verden oppnådd usedvanlige resultater og høstet stor anerkjennelse i inn- og utland. Creative Europe konkluderer i sin sluttevaluering av prosjektet i desember 2023 med at «An important wealth of high-quality results has been produced. [...] To conclude, we would like to thank you the project team, [...], for the success achieved, their commitment and their professionalism».

Prosjektet har en egen nettside med informasjon og ressurser: www.i-on.museum og en digital utstilling: www.identityontheline.eu. Materialet er tilgjengelig fram til 2028.

De viktigste aktivitetene prosjektet har gjennomført:

- Innsamling av totalt 164 dybdeintervjuer i de sju landene.
- Sju lokale, nasjonale utstillinger og én fellesutstilling som vandrer i Europa.
- Fagartikler fra alle partnere, på nett og i trykte publikasjoner.
- Åtte filmer i tillegg til dokumentarfilmen «Crimeans» i samarbeid med ukrainsk filmskaper; alle tilgjengelige på nettet.
- Undervisningsopplegg for ungdomsskole og videregående skole, tilgjengelig på åtte språk.
- Konferanser, foredrag, keynotes, digitale forelesninger, workshops og masterclasses i 12 europeiske land. Den viktigste var den avsluttende konferansen i Brussel i april 2023, der prosjektteamet møtte EU-parlamentarikere og presenterte de viktigste funnene i prosjektet for migrasjonsekspertene, forskere, politikere og andre beslutningstakere.

«Identity on the Line» har nådd ut til mennesker i hele Europa:

- Mer enn 193 000 mennesker har besøkt de lokale/nasjonale utstillingene og fellesutstillingen «Identity on the Line».
- 2,7 millioner nådd gjennom sosiale medier og 193 millioner har sett nyheter fra prosjektet.
- 803 skoler og utdanningsinstitusjoner har mottatt det digitale undervisningsmaterialet.
- 70 300 museumsansatte og andre profesjonelt interesserte har fulgt I-ON og deltatt i digitale workshops.
- Mottatt tre internasjonale priser, deriblant European Museum Academy Award 2022.

Internasjonale nettverk

Førstekonservator Kathrin Pabst er nyoppnevnt som styremedlem av ETHCOM, ICOMs Standing Committee for Ethics (2023-2026).

NASJONALT NIVÅ

Vest-Agder-museet deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt plan. Museet har en svært bred tematisk og samlingsmessig portefølje. Derfor er det nyttig å delta i en rekke faglige nettverk og foreninger:

Kulturdirektoratets nasjonale museumsnettverk

- Nasjonalt nettverk for arbeiderkultur
- Nasjonalt nettverk for teknologi og industrihistorie
- Nasjonalt nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern
- Nasjonalt nettverk for drakt og tekstil
- Nasjonalt nettverk for fotografi
- Herregårdsnettverket, nasjonalt nettverk
- Nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur
- Sjøfartsnettverket
- Nasjonalt nettverk for demokrati og menneskerettigheter

Andre formaliserte nasjonale nettverk eller faglige interesseforeninger

- Nettverk for museumsbaner og jernbanehistorie
- Norsk industriarv (tidligere «Industrianleggenes fellesråd»)
- Museumsnettverk i Virke (direktør, administrasjon og reiseliv) og ulike arbeidstakerorganisasjoners fagnettverk
- Norsk forening for fartøyvern
- Tekoteknisk forening (SU)
- Forum for eksperimentell arkeologi (Tingvatn)
- Kulturrådets utviklingsprogram for forskning (programmidler 2021-2023)
- Norges museumsforbund
- ICOM – The International Council of Museums

Roller i organisasjonsarbeid

på museumsfeltet nasjonalt (2023):

- Norges museumsforbund (NMF): Direktør John Olsen – leder av valgkomiteen til styret for NMF. Administrasjonssjef Gro Eikeland – medlem av valgkomiteen i seksjon for ledelse. Judith S. Nilsen, formidlingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik – varamedlem til styret i seksjon for formidling. Simon Mawdsley, papirkonservator i fagseksjonen – varamedlem i seksjon for samlingsforvaltning.
- Sylvi Sørensen, avdelingsleder ved Sjølingstad Uldvarefabrik – nestleder i Norsk Industriarv.
- John Olsen, varamedlem til styret i Kulturminnefondet.

REGIONALT OG LOKALT NIVÅ

Vest-Agder-museet deltar i flere nettverk på regionalt og lokalt nivå.

Av regionalt nettverksarbeid kan nevnes:

- Museumspedagogisk forum på Agder
- Rådet for Forskernettverk Agder
- Kultur- og reiselivsnettverket Visit Sørlandet og de regionale destinasjonsselskapene.
- Cruisenettverket, Næringsforeningen, Kvadraturforeningen og Markedsførerforeningen i Kristiansandsregionen, Lister friluftsråd med flere.
- Ulike historielag, stiftelser, kunstforeninger, husflidslag, kystlag, båtforeninger og andre relevante foreninger, Odderøyas venner og Orlogsforeningen i Kristiansand.

Samarbeid på institusjonsnivå, noen prosjekter:

- Eierkommunene til Vest-Agder-museet og Agder fylkeskommune, spesielt avdeling for kulturminnevern og kulturturisme og avdeling for kultur, idrett og frivillighet.
- Aust-Agder museum og arkiv: en rekke samarbeid, blant annet om utdeling av prosjektmidler til lokalmuseer og andre aktører på det kulturhistoriske feltet (se under), kurs, fotoutstillinger og bygningsvern.
- Arkivet freds- og menneskerettighetssenter, spesielt knyttet til D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum gjennom flere prosjekter og arrangementer i 2023.
- Universitetet i Agder om studentpraksisordninger (se under), studentkonserter på Gimle og ulike faglige spørsmål.
- Naturmuseum og botanisk hage/UiA, bl.a. saftproduksjonsprosjekt med Gimle Gård og formidling om slettsnok på Kanonmuseet.
- Kunstsilo, Lindesnes fyrmuseum og Vest-Agder-museet har gjenstandsmagasin på samme sted og utveksler kompetanse og utstyr.
- Kilden, Kunstsilo, Knuden kulturskole, Vest-Agder-museet m.fl. samarbeider om et mobilitetsprosjekt knyttet til å få flere til å gå fra sentrum av Kvadraturen til kulturinstitusjonene på Odderøya.
- Tangen videregående skole: Samarbeid med Kristiansand museum om opplæring i tradisjonshåndverk og bygningsvern i videregående skole.
- Museene på Sørlandet og Norges museumsforbund samarbeider om foredrag og arrangementer i forbindelse med Arendalsuka.
- Vest-Agder-museet sitter i styringsgruppa for Europakonferansen sammen med Kilden, Kunstsilo, Cultiva, Arkivet freds og menneskerettighetssenter, Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune og UiA, samt samarbeider med disse om gjennomføringen av den tilhørende Demokratiuka.

Ellers samarbeider museet med kompetansebedrifter og kreative miljøer i ulike sammenhenger og prosjekter, slik som Kanon Produksjon (forestilling om bord på D/S Hestmanden), Broomstick, Agder XR, Apaxa, OneCo etc. (digitale løsninger og formidlingsmåter) og NRK, Fantefilm m.fl. (filminnspillinger).

Utredning om arkiv- og museumsstrukturen på Agder

Regionplan Agder 2030 og handlingsplan 2021-24 har en gjennomgang av arkiv- og museumsstrukturen på Agder som ett av sine tiltak: «Fylkeskommunen vil sammen med Aust-Agder museum og arkiv, Vest-Agder-museet og Arkivsenter Sør samt eierkommunene utrede og vurdere om dagens arkiv- og museumsstruktur er hensiktsmessig organisert». I 2023 har de tre institusjonene sammen med tre av eierne: Agder fylkeskommune, Kristiansand og Valle kommuner beskrevet virksomhetenes arbeid i dag, mål og forventninger fremover – og utredet mulige fremtidige organisatoriske strukturer. Arbeidet har vist både ønske om og mulighet for tettere samarbeid og koblinger mellom de tre institusjonene. Rapporten ferdigstilles i 2024 og skal deretter sendes på høring til eiere, institsjoner og andre berørte parter.

Studenter i praksis

Vest-Agder-museet har i 2023 hatt tre bachelorstudenter i historie i treukers praksis ved museet som et ledd i studieemnet «Humanister i praksis» ved UiA. Formålet med ordningen er å gjøre humanistiske studier mer arbeidsrelevante. Studentene fikk innblikk i ulike arbeidsoppgaver ved museet, alt fra behandling og registrering av gjenstander, undersøkelser og kildesøk til skriving av en faglig basert artikkel til hjemmesidene våre.

Museet har også inngått en treårig samarbeidsavtale (2021-2024) med UiA – Fakultet for kunsthøgskolen om å være praksissted for studieemnet «Formidlingspraksis». Vest-Agder-museet hadde til sammen tre studenter i ordningen i 2023 ved avdelingene Kristiansand (2) og Tingvatn (1). Formidlerne ved de nevnte avdelingene var studentenes praksisveiledere.

Vest-Agder-museet v/Kristiansand museum har inngått en treårig samarbeidsavtale (2023-2025) med UiA – Fakultet for kunsthøgskolen om å være partnerinstitusjon for praktisk arbeid for studenter i emnet TEA 104 – «Bruke teater». I mai inntok 28 studenter friluftsmuseet og levendegjorde husene for skoleklasser og ordinært søndagspublikum.

Frivillighet

Det er også i 2023 blitt utført et betydelig antall timer frivillig arbeid på Vest-Agder-museets avdelinger. Frivillig innsats og dugnadsarbeid er svært viktig og bidrar til lokal forankring, større aktivitet og kunnskapsdeling mellom frivillige og ansatte. Det legges ned et omfattende arbeid for å sikre de frivilliges involvering og eierskap til museumsdriften, blant annet gjennom driftsutvalg sammensatt av venneforeningene og museet. Vedlikehold, drift og formidling på Setesdalsbanen

og D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum, hadde ikke vært mulig på dagens nivå uten frivillig innsats. Også ved de avdelingene som har mindre venneforeninger, tilfører frivilligheten innsatsfaktorer som museet er opptatt av å utvikle og ta vare på for fremtiden. Det utføres i tillegg dugnadsarbeid av venneforeninger med en løsere tilknytning til museet.

Rekruttering av yngre frivillige krefter er en utfordring det arbeides aktivt med i samarbeid med venneforeningene.

Avdeling/sted	Hvem	Antall frivillige/bidrag	Antall timer 2023
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	D/S Hestmandens Venner	15–20 faste frivillige jobber året rundt med vedlikehold om bord. Ved seilas deltar i tillegg rundt 20 frivillige som sertifisert mannskap som også bidrar i formidlingen av Norsk krigsseilmuseum. Frivillige deltar i Driftsutvalget og er med på planlegging og forberedelser før seilas.	18 000 timer
Setesdalsbanen	Setesdalsbanens Venner	Rundt 45 frivillige som utfører vedlikeholdsarbeid på spor, anlegg og materiell og bemanner togene på helgekjøringene i sesongen.	2 750 timer
Kanonmuseet	Uformell dugnads-gjeng	4–6 frivillige som utfører forefallende arbeide på Møvik Fort, inkludert forberedelser til togfremføring med ammunisjonsjernbanen.	650 timer
Kristiansand museum	Venneforeningen for Kristiansand museum	Deltakelse på museets arrangementer.	50 timer
	Kristiansand Minibyggerne	Minibyggerne var tilstede hver søndag sommeren 2023 og formidlet Minibyen og Kristiansands historie rundt år 1900. De har også deltatt på museets familiedag og julemarked.	80 timer
	Enkeltstående frivillig	1 frivillig som har jobbet med drifts- og håndverksoppgaver.	300 timer
Gimle Gård	Styremedlemmer i Stiftelsen Gimle Gård	Bidrar ved arrangementer.	15 timer
Sjølingstad Uldvarefabrik	Uformell dugnads-gjeng	Bidrar ved arrangementer.	50 timer
Lista museum	Lista museums venner	10–15 frivillige som bidrar som verter på museets lokasjoner, med hjelp på arrangementer/ åpne dager, vasking, vaffelsteking og som bidragsytere til museets årbok.	320 timer
Tingvatn fornminnepark	Tingvatns Venner	Rundt 15 aktive frivillige som bidrar i formidling av tradisjonshåndverk og praktiske oppgaver på museet.	750 timer
Flekkefjord museum	Uformell dugnads-gjeng	27 frivillige som bidrar med rydding, oppussing og barneaktiviteter/håndverksted.	550 timer
	RUBBs Venner	Vedlikeholdsarbeider på fiskeskøyta RUBB.	200 timer
Totalt antall dugnadstimer			23 715

Støtte og tjenester til eksterne aktører og museer

Aust-Agder museum og arkiv og Vest-Agder-museet samarbeider om å dele ut prosjektmidler til museer, samlinger og andre aktører innen det kulturhistoriske feltet i Agder som ikke mottar fylkeskommunalt driftstilskudd. Summen som ble fordelt var på totalt

300 000 kroner for 2023. Det kom inn til sammen 33 søknader om prosjektstøtte med en samlet søknadssum på over 1,2 millioner kroner.

Av disse fikk følgende 19 prosjekter støtte:

Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Bergshavs Maritime Stiftelse	Grimstad	Skilting i Hasseldalen	15 000
Birkenes bygdemuseum	Birkenes	Supplering av skilt	6300
Birkenes ungdomslag	Birkenes	Elvespelet BRÅDE	27 000
Eiken sogelag	Hægebostad	80-års markering av krigsminne. Minneplate ved Sandvatnshytta	5000
Fjære historielag	Grimstad	Trykking Fjære bygdebok – Birketveit krets	20 000
Hisøy historielag	Arendal	Ordning av arkivmateriale med tanke på tilgjengeliggjøring for publikum	15 000
K. K. Lien-museet	Arendal	Utstilling – Industrihistorisk dag – Arendal 300 år	8500
Kystmuseet Fedrenes Minne	Flekkefjord	Fornyning av de faste utstillinger ved Fedrenes Minne	30 000
Landøy og Udøy velforening	Lindesnes	Sikring av utstillingene	6500
Lillesand by- og sjøfartsmuseum	Lillesand	«De reisendes hus», 3D-modell	30 000
Lillesand by- og sjøfartsmuseum	Lillesand	Staute damer i Lillesand – Fra «Tre søte småbarn» til «No Regret»	20 000
Lister Forsvarshistoriske Forening/Festung Lista	Farsund	Støtte til sikringstiltak	20 000
Listerskøyta kystkultursenter	Farsund	Sikkerhetstiltak. Rekkverk med plexiglass.	10 000
Mykland bygdelag og «Odelsgutane i Mykland»	Froland	«Motstandsmenn forteller»	25 000
Marnardal museum	Lindesnes	Skilting av friluftsavdelingen	5700
Risør kystkultursenter	Risør	Tilgjengeliggjøring av utvalgt arkivmateriale fra båtbyggeriene på Moen	20 000
RS Experience AS v/ Ragnhild Sigurdson	Risør	Dagligliv i Risør 1920-1970, utarbeiding av formidlingsopplegg	15 000
Setesdal sogelag	Bygland	Historiske skilt	6000
Stiftelsen Det gamle Posthuset	Lyngdal	Oppussing av «Den gule stua» i det gamle posthuset	15 000
Totalt			Kr 300 000

Vest-Agder-museet og Aust-Agder museum og arkiv videreførte også muligheten til å søke om faglig råd. Det kom inn seks søknader om rådgivningstjenester fra museer, lag, foreninger og andre som driver

kulturhistorisk virksomhet. Vest-Agder-museet tilbyr i tillegg utlån av utstillings- og annet formidlingsutstyr og enkelte utskriftstjenester til reduserte priser til andre museer og samarbeidspartnere.

Kristiansand kanonmuseum.

VESTAGDERMUSEET

VI FORTELLER DIN HISTORIE

Vest-Agder-museet IKS
Odderøyveien 21
4610 Kristiansand

vestagdermuseet.no